

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 9.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám árá 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitellaj is eszotandó.

RÓZSATEJ
kínó teint-ápolószert 2 K határos, adómentet, kölcsönöz a bőrcsók, balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN
kínó fogápoló szárvíz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE
legjobb hajfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi festékét. Sötétszékere, barnára és feketeire

ANTON J. CERNY, Wien, levélezim XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Maximilianstr. 9. Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

BŐRSZEKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor
készítése, festése és renoválása saját műhelyemben.

Ebédőszékek, íróda-fotólok valódi bőrrel.

Übutor állványok kárpitozása.

Székálatalkítások.

Anyák, óvjátok gyermekelketek a hátrgerincselgömbüléstől!!

Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Orthopéd-támasztó fűzőmet használja. Mészen könyvny és higiénikus! Vattázás nélkül elfodí az egész elgömbülést. Férden nővére hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő- és óvóeszköz! 30 éve fennálló testgyógyászati műintézetben van a legkülönösebb technikai kivitelben és mérsékelt árák mellett készítenek, továbbá: egyenesítők, járókészülékek, műlábak és műkezek, cs. és kir. szab. KELETI-féle sérvköök, haskökők.

Uj! Gummi-görcsérharisnyák
varrat nélkül, valamint a betegápoláshoz szükséges: eszközök. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-sebész műszerek és gummiárak-gyára : : : Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám.

Szépség hódít mindenütt!

Szép arcot csak a dr. Wimmer bőrszépítő Pipacs-virágcrém és szappan lehet elérni, páratlan szépsítő és ifjító a világon; krém 2 korona, szappan 1 korona.

Hajhullást, őszülést alaposan csak a Petrolin-hajkenőcs szünteti meg; Petrolin-hajszeszettel elpárolgása miatt sohasem érheti el, mint Petrolin-hajkenőccsel. Ára 3 korona. Forduljon bizalommal az

Ideal-irodába Budapest, Üllői-ut 61.
Török J. gyógyszerár, Király-utca 12. szám alatt.
Számítatlan hála- és elismerő-levél.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részv.-társ. Budapest, V., Báthory-utca 5.

Kizárólag természetes magyar ásványgyógyvizet hozunk forgalomba.

Egy liter víz ára palackosként mellett:

Borszéki Boldizsár, idült gomorhaj ellen — 34 fill.	Baross, vesehaj ellen — 28 fill.	Horgász, étiágygyógyász — 28 fill.
Borszéki Fokut, az ásványvízek királya, köcsvény ellen — 28	Borhegyi, bonyhaji — 28	Kármány-Fokut (Salutaris) jód és lithiumtartalmú — 28
Borszéki Kossuth, verszegény-ség ellen — 28	Előpatoki, sárgaság ellen — 34	Répató, égvényes ásványvíz — 34
Bodoki Matild, alkalis savanyvíz — 28	Felsőrákosi Mária, légszűrő — 28	Szekely-Selters, idült gomorhajok ellen — 28
	Hargitai, idült ital — 28	Sztojka, cukorbetegség ellen — 34

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványvíz gyógyhatása és költsége is össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvízével.

Magyar ásványvizünkkel a külföld majdnem összes gyógyvizet pótolhatók.

Magyar ásványvizünkkel a palackot már hához szállítunk!

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsírítalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a zárólevélre ügyelni és csak eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal : : : : a készítő : : : : **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Aradon.

WEBER-KAROLY
TÁJKERTÉSZ
ROZSÁTALEPÁVMÓCS
ÉS
DISZFALSI KÖLŐTULAJDONOS
BÉRMÉNTVE EREDE
BUDAPEST-MELLETT.

Félig ingyen! Ára csak K 11.80

„ELEKTRO” aranyóra.

Senkinek sem szükséges ma már valódi aranyórát 200 koronáért vásárolni, mióta az ide lerajzolt kiváló gyártmányu «Elektro»-aranyórát (Glashütte-rendszer) készíthet. Erre az óra szerkezetének három felele van és kizárólagosan változatlan, aranyhasonló ércötvényből és ezenkívül még egy vastag réteg valódi arannyal, mely villamos áram segítségével lesz rávezetve, úgy, hogy kiváló tartósságot teljes garanciát vállalok.

Az «Elektro»-aranyórát senki sem tudja egy 200 koronás órá aranyórától megkülönböztetni. Pontos járásért 5 évig írásban garantiát. Római vagy arabs számjegyekkel.

Minden Elektro-aranyóra vásárló ajándékkul egy szép elektro-aranyláncot is kap.

Minden Elektro-aranyóra mellé 5 évre szóló kezességi jegy van csatolva.

Egyedüli árusítás utánvéttel:

Heinrich Kertész, Wien, I.,
Wollzeile 34-U.

BLUZOK PRINCESS RUHÁK
costum és pongyolák

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrásy-út 48. Divatlap ingyen!!

BAGARIA MOLYPAPÍR
legjobb és legtisztább molyóvszer

120 cm. széles méterenként (5, 10 méter) 50 f.
: : darabonként (10, 25, 50 darab) 5 fillér. : :

DETSINYI FRIGYES drogeria «a fekete kutyához»
Budapest, V. ker., Marokkói-utca 2. szám.

SZOBRÁNCZ
GYÓGYFÜRDŐ Ungmgyében.

Glauber-sós, hideg, kénes, sós víz. Gyomor- és májbetegék magyar Karlsbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30 % árengedménnyel a látsókánál.

En a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyógyászati biztos segédít nyújt gyomor- és bélhajtásnál s alhasi pangásoknál, makacs székrekedéseknél enyhén, oldólag hat, májpatkánál, epehomok és epekövek oldólag hat. Vértódlásoknál, szélülés, hűdés, guttaidés, rohamoknál vérelvonólag, felszívólag hat, csúszós és körszemes hálomaknál e kör okozta erjesi termékekre, elrakódásokra az izületben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kővesség, sziveltájsóadás ellen, cukorbetegségekkel, vesebajoknál egy a cukor-, mint a fehérvérjelvést gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fürdő különbözé izsalmányokat, daganatokat, izületi és esont-bántalmakat, esontsúlyt kedvezően osztalja. Görvületkoros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izsarmányok, hashártya izsarmányok felszívódását elősegíti, a legkülönösebb makacs idült hórtbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat.

Vasuti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőeknek Ungvár, a felvidék és illetve Kassa felől jövőeknek Nagy-Mihály, honnan kényelmes bérkocsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üveggel 30 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelés és tudakozások: «Szobráncz gyógyfürdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő» címmel. Post- és távirat-alomás helyben. A fürdő igazgató-irodája: Dr. Russy Gábor Lajos. A fürdő igazgatósága.

Lawn-Tennisz
raketek és labdák

elsőrangú angol gyártmányok.

ANGOL SPORTCZIKKEK
Football, Golf, Polo, Croquet, Sport-czipők, sweateerek, sapkák, stb. Testedző tornaszerek.

Árjegyzéket bérmentve küld:

WESZELY ISTVÁN
angol sport-, gummi- és acélláru-üz.

Budapest, IV., Váci-utca 9.

Párisi világkiállítás «Grand Prix» 1900.

Kwizda-fele Restitutions-fluid
mosóvíz lovak számára

Szövődjegy, címke és csomagolás védve.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az udvari- és verseny-istállóokban van használatban nagyobb strapáknál elő- és uteró-sítónál, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesít a lovakat

Kwizda-fele Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjegyvel való. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrásy-ut 26.

TÖRÖK SZULTÁNOK.

— Abdul Hamidről és magyarbarát elődeiről. —

NAGYSZULTÁN, Mohamed utóda, khánok kánja, Mekka, Medina és Jeruzsálem szent városok szolgája és ura, Isztambul, Drinápoly és Brüssza városok, valamint Damaszkusz és Kairó városok, az egész Azerbajdán, Maegris, Barka, Kairuan, Haleb, Irak-Arabi és Adjem Basra, El Hasza, Dilem, Rakka, Moszul, Parthia, Djarbekr, Cilicia, Erzerum tartomány, Szivász, Adana, Karaman, Van, a Berberség, Abesszinia, Tunisz, Tripolisz, Damaszkusz tartomány, Ciprus, Rhodosz, Kréta, Morea, a Márvány-tenger, a Fekete-tenger s e két tenger minden partjának és szigetének, Anadoli, Rumili, Bagdad, Kurdisztán, Görögország, Turkesztán, Tatárország, Cserkeszföld, Kabarda és Gorgisztán tartományok, a Kipesak-rónaság, a tatárok minden országainak, Kaffa és minden körülötte fekvő vidék, egész Bosznia és tartozékai, Belgrad erődített város, a Szerf tartomány (Szerbia) s a hozzá tartozó várak, erődítmények és városok, az egész Arnaud tartomány, az egész Uflak és Boghdán s tartozékai és határvidékeik, s még sok más tartomány és város padisahja, Oszmán törzsekének harmincegyedik, Konstantinápoly megvétele óta huszonnyolcadik uralkodója, Isten földi árnyéka, Abdul Hamid szultán, hova lett roppant menynei és földi hatalmad életednek abban a szörnyű és mindig rettegve félt órájában, midőn palotádnak utolsó őrei is átadták fegyveröket ellenségeidnek és nem volt menekvés számodra többé, mert vizen és szárazon körülfogott az ellen? A török szultán, a Khalifa, vagyis: Mohamed próféta földi helytartója, roppant nagy úr, valamikor a legnagyobb úr volt a világon. De miként a címében felsorolt országok nagy része is lemorzsolódott birodalmáról, csökkent a hatalma is, mindenek előtt a saját birodalmában.

míg harcban álltak a nyugat civilizációjával, s erejük megfogyatkozása akkor kezdődik, midőn megnyitják az ajtót a nyugati műveltség és reformok előtt. Ezzel a tanítással az ottomán birodalom története szolgált. A mindenhatóság megrendülésének ez a folyamata a múlt század elején kezdődik azzal a II. Mahmud szultánnal, ki lemészároltatta a janicsárokat, mért gátat vetettek katonai reformjai elé. Ő volt az, ki az első orosz-török háború után kedvezett az európai reformok behozatalának s hadseregének újjászervezésénél igénybe vette keresztény, porosz tiszték, köztük a nagy Moltke segítségét is.

Ez a II. Mahmud még egy más dologról is nevezetes. Az újjabbkori szultánok közt ő az első, ki ismeretes a magyarbarátságáról. Még a veselete is magyaros volt: igen gyakran zsinóros magyaros doimányt viselt.

— Nincs-e oly ulemátok, ki megírná nekem a dicső magyar nemzet történetét? —

Eléje vezették Verböczyt s a nagy törvény-szerző vállalkozott a feladatra. Szolimán két török tudóst adott melléje s elkészült a tizenhatodik század elején Magyarországnak török nyelven írott története. Vámbéry 1857-ben, először járva Konstantinápolyban, meglelte még e könyv egy példányát s hazahozta, — ma is az Akadémia könyvtárában őrzik.

A magyarbaráti hagyományok nem aludtak el a Rákóczi-korszak idején s e tradíciók bizonyosságával lehet venni annak a török követnek, Reszni efindinek nyilatkozatát is, ki 1742-ben urának a padisahnak megbízásából Nagy Frigyeshez indult, és Szegeden megpihenve, ezt a kijelentést tette kísérei előtt:

— Akármit mondotok is, én csak azt tartom a magyar népről, hogy ha hitetlen is, mégis csak testvére a török népnek.

Vámbéry nagyon érdekes adatokat fedezett föl első konstantinápolyi tartózkodásának idejében arról, hogy mily nagy magyarbarát volt Abdul Medsid szultán, a trónjától megfosztott Abdul Hamid atyja. Szabadságharcunk idején, beszélte s sorok írójának a nagy tudós, csak egy ország volt egész Európában, hol a nép és uralkodója egyforma lelkesedéssel állt a magyar ügy pártján, s ez az ország Törökország volt. A törökök rajongtak hőseinkért s küzdelmünkért és gyűlölték ősi ellenségüket, az oroszot. Nagy magyarbarát volt eszárunk, Abdul Medsid szultán is, s midőn megjött Konstantinápolyba a muszka beavatkozás híre, nagy kedvet érzett, hogy valami módon beavatkozzék ügyünkbe. Bem Erdélyben aratott

V. MEHEMED, AZ ÚJ TÖRÖK SZULTÁN.

győzelmeinek hírére hihetetlen mértékűt öltött a magyarbarátság a szultán udvaránál, és Abdul Medsidet most egyszerre ostromolni kezdte környezete, papok és országnagyok, hogy küldje át seregét a magyar határon, hogy egyesüljön a testvér magyarokkal és segítse őket az orosz meg az osztrák ellen. A szultán engedett. Még aznap kiadta és gyorsfutárral az országhatárra küldötte Omer pasának a hadiparancsot, hogy keljen át hadtestével a Dunán és siessen segítségére a magyaroknak. Hogy a török segítségnyújtás világraszóló eseménye még sem történt meg, azt lord Stratford Canningnek, Anglia konstantinápolyi nagykövetének gyors beavatkozása tette. Abdul Medsid megértette, hogy világháborút idézhet föl fegyveres közbelépésével s egy második futár még visszaparancsolhatta az Omer pasához küldött futárt, a szultán rendeletével együtt.

Tudjuk, hogy a magyar nemzetnek őszinte barátja és tisztelője volt a trónjától megfosztott Abdul Hamid szultán is. Minden bizonynyal nemcsak azért, mert e szellem atyja házában ragadott reá, mert ifjusága az emigráció és a konstantinápolyi nagy magyar szimpátiák korába esik, hanem főképp mindenesetre hálaiból a magyar nemzet iránt, mely harmincz évvel ezelőtt, az orosz-török háború idején, nyílt és lelkes vallomást tett törökbarátságáról. Abdul Hamid szultán ez időtől fogva nem is mulasztott el egy alkalmat sem, hogy jelét ne adja hozzánk való barátságának és vonzalmának. Egy ismerője beszéli, hogy az orosz háború idején, de utána is, legkedvesebb újságjai közé tartozott Jókai éleztapja, az «Üstökös», meg a «Borszem Jankó», melyeknek különösen oroszellenes torzképeim jót mulattott és szövegüket lefordította magának. Ha kedvében járhatott a magyar nemzetnek, örömmel megette. A budapesti egyetem könyvtárát megajándékozta harminczöt nagybecsű konstantinápolyi kézirati munkával, köztük tízenkét Korvinával. A magyar tudósoknak — Vámbéry vezetésével — megengedte, hogy kutasannak magyar történelmi nyomok után könyvtárában, melynek küszöbét európai ember előttük át nem léphette. Részt vett az ezredévi kiállításban, régi magyar ágyukat, lándzsákat és szabályokat engedve át a történelmi csoport számára. Megengedte Rákóczi, Thököly, Bercsényi és Zrínyi Ilona hamvainak hazaszállítását — s ez volt az utolsó cselekedet, melylyel a magyar nemzetet hálaára kötelezte.

Ifjú korában egy Aafidab nevű cigány megövendölte neki, hogy a trónra kerül és Törökország szultánja lesz mindaddig, míg a Kiathane forrás vizét iszja. A jóslat bevált és Abdul Hamid harminczhárom éven át e forrás vizéből oltotta szomját. A Yildiz ostromának idején, úgy mondják, huszonnégy óráig étlen-szomjan maradt palotájában, — trónját elvesztette s a Kiathane forrás nem ad többé üdítő vizet számára. És most Szaloniki partján hallgatja a tenger mormolását...

Abdul Hamid sokat véthetett népe és az emberiség ellen, de a magyar nemzet nem tagadhatja meg tőle részvétét keserű bűnhődésében.

Balla Mihály.

EGY SIRNÁL.

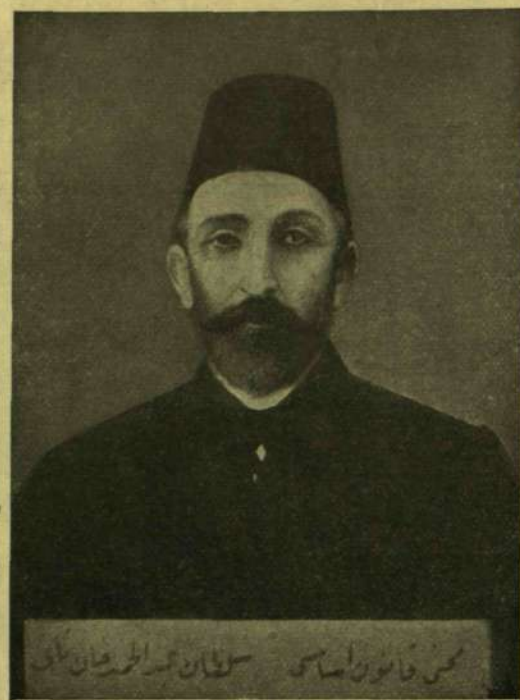
A kécskei öreg temetőbe
El-eljárom minden esztendőbe.
A temető egy kis sírkövéhez,
Apám, anyám pihenő helyéhez.

Az a sírdomb az én múlt világom,
Meghittebb ott az imádkozásom.
Mintha velem *ők* beszélgetnének...
Mintha engem ott kieserlénének!

Elmondom ott dícsékvén, kevélyen:
A világban mi mindent elörtem.
Hogy betellett minden édes álmauk,
Értem való sok imádkozásuk.

S jószágukat míg hosszan eláldom,
Úgyse látják sírú könnyhullásom.
Isten pedig, ki szívemet látja:
Hazugságom úgys megbocsátja!

Szabolcska Mihály.

II. Abdul Hamid, a trónjától megfosztott szultán. (1876—1909.)

AZ ÉN MADARAM.

Köd volt s ború. Azt hittem akkor,
Hogy tavaszomnak vége már.
S szívemre röpött alkonyatkor
Halkan egy búbájós madár.
Mondtam: miért jössz? Más mezőjén
Találnál rózsát, sugarat,
Nálam tarlókon eltűnő fény
Köszönt csak. Menj, menj. — S ő maradt.

És ideoakta puha fészket
A szívem közepébe épp',
Borongva néztem repülését,
Ha elshant, ha visszatért.
Tolla csillámlott, pelyhe omlott,
Ragyogva szállt a réten át;
A mit hozott: zengett, mosolygott.
S altatta, védte, a mi fészket.

Simuló szárnya melegéből
Az ifjuság varázsa kélt
Dala üzenet volt az égből
S oly tiszta is volt, mint az ég.
Csókoltam csöppnyi bőbitáját
S szívem bimbózott ujjalag,
Mint boldog fészket ringató ág
Maga is szebb, virágosabb.

Felém ha bánat-hollók szálltak:
Rájuk támadt, mint büszke sas.
Elfűzött hollót, felhőt, árnyat,
Egem nyájas lett, sugaras,
És megtért hófehér galambként,
— Piros csőrében olejág —
S álmaim fűndér-ligetében
Mint csalogány zengett tovább...

Édes, hűséges, szép madárkám,
Voltál galamb, sas, csalogány,
Ujjongva sejtem, hogy mi vár rám:
Egy tavaszi nap alkonyán
Kiröppensz majd a messze partra,
Megrabolsz minden fényt, derűt,
S megtérsz, mint tolvaj kicsi szarka
Ujjamra lopva — jeggyűfűd...

Endrődi Béla.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

IRTA MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Valkányi uram nem igen engedte szabadjárta az ezredes urat, a ki szédült-bódult a kedvére való látványtól, mert ő még a paradicsomot is bizonyosan úgy képzelte, hogy nyergek, lódingok, cifra tarsolyok, damaskusi pengék lógnak a tubafák ágairól.

Részint köröskörül a fogásokon lógtak a banderiumi ruhák, részint szuszékokban voltak elrakogatva, az egerek és molyok paráznsága ellen, kámfporral meghintve és dohánylevelekkel beborítva; ezeket sorba kinyitogatta a kasznár: «Tessék választani, obester uram.» Volt ott minden korbeli szabású ruhanemű, Boeskey módi, Bethlen módi, lefentyűs kalpagok, vitézkötéses dolmányok, kaczagányok, a Görgey Márton pandurjainak a világos mákszinű esurapái és krispinjai, mert ez a híres katona már pedzette azt, a mit csak a XX-ik században vesznek észre a potentátok, hogy a kékbe játszó, mákszin posztóba öltöztetett csapat bizonyos nagyobb distanziáról láthatatlan, összefolyván a ruhaszinek a levegő szintenségével, hiába meresztené szemét a legélesebb látású figyelő az őrtornyokban.

Zsiga úr sokáig válogatott, nagy habozással. Épen a hogy a mostani francia királyról, a napkirályról mesélik (bizony még Görgeire is eljutott a híre a kasznárhoz), hogy szinte egész délig nem tud felöltözködni határozatlanságában, ha a komornyikja többféle köntöst tesz eléje reggel. Zsiga úr azonban végre mégis kiválasztott egy seregélyszinű dolmányt, finom morva posztóból, egy rókamalós bekecsét, meg egy vörös nadrágot, mely egész térdig sárga színókkal volt kiteremtettve, s azt a kívánságát fejezte ki, hogy mindjárt szeretné felhúzni a czókmókot, hát hagyja a kasznár úr egy kicsinyt magára. Valkányi uram ürügynek gondolta ezt s kijelentette apperte:

— Már engedje meg a vitéz úr, de azt nem tehetem, ám ha tetszik, öltözködjék fel, de csak az én jelenlétemben.

Bibók úr kifakadt:

— Ejnye a kirielajzomat, hát kinek néz engem az úr? Így mer velem beszélni? Ezer szerencsése, hogy otthon hagytam a kardomat.

Erre az indulatos kitérésre egy szót se választott a kasznár, leakasztott a falról két egyenlő élesre fent kardot és átnyújtotta az egyiket.

— Ha úgy tetszik, vitéz úr. Én is voltam katona.

Bibók ezredes megvetőleg legyintett a kezével.

— No, csak ne okoskodjék. Nem akarom mindjárt vérengzésen kezdeni.

A helyett, hogy átvette volna a kardot, hozzáfogott a rongyai lehámozásához, szélesen ide-oda dobálva őket. A kasznár azonban mindenre kiterjedő figyelemmel, nehogy elvegyüljenek a többi ruhák közé, egy lándzsá hegyével nagy gonddal tologatta az egyes darabokat együvé s aztán felszúrta a lándzsára és egyenkint behányta a kályha torkába, hogy később megégesse, «nem a szag miatt, — mint utólag indokolta, — mert az égett ruha szagot nem szeretem, nem is a ruhák csekély értéke, hanem az esetleges lakóik miatt.»

Zsiga úr ezalatt gyorsan magára szedte a kiválogatott ruhadarabokat, csak a sarkantyús sárga csizmával, mely nagyon össze volt száradva, küzködött hosszabb ideig, de végre ez is sikerült a szokásos káromkodások ereje mellett, hogy: «Dagadjon meg az előbbeni gazdád a purgatóriumban, vagy a hol van.»

Kidülleszté a mellét s panyókára kapván a bekecsét is, békülékeny hangon kérdé, miközben kihúzta, illette magát:

— Szép? Mi?

— Egész más ember lett kigyelmed, — felelte a kasznár egykedvűen. — Az ördög se ismerné meg.

— Meghiszem azt, — felelte negédesen, — de hát ha még a sok mindenféle mohától meg szabadíthatnám a koponyámat. Nézze csak,

Ozmán (1288—1316).

Orkhan (1326—1359).

I. Murad (1359—1389).

I. Bajazid (1389—1403).

I. Mehemed (1402—1421).

II. Murad (1421—1451).

II. Mehemed (1451—1481).

II. Bajazid (1481—1512).

I. Szelim (1512—1520).

II. Szolimán (1520—1566).

II. Szelim (1566—1574).

III. Murad (1574—1595).

A TÖRÖK SZULTÁNOK ARCKÉPEI I. OZMÁNTÓL MOSTANÁIG.

amicze, nincsen valakije, a ki fecskerőptiben lenyírná egy kicsit a hajamat és szakállamat?

— Van bizony. Az öreg Jóska.

— Ugyan legyen szives, ha kiérünk ebből a labirinthusból, adja át nekem egy pillanatra azt a borbélyt.

— Nem borbély az, hanem juhász,

— És hol tanulta a mesterségét?

— Hát iszen mindég birkákat nyírt.

— Kasznár bácsi, úgy veszem észre, maga egy lucskos szájú, impertinens ember.

Egyszerre fiatalnak képzelte magát a nyalka ruhában s lebácsizta a nálánál fiatalabb kasznárt, kinek nyers modora bántotta, de egyszerűsmin gondolkodóba ejtette; ezzel az emberrel nem tanácsos kikötni.

Leérve, a kasznár elvezette a juhászházba, s a fizimiskáját rábízta az öreg Jóska, a ki

egykedvűen munkához látott a birkanyíró olólóval.

— Gondold meg, kivel van dolgod, — ripakodott rá az ezredes. — Halál fia vagy, ha meg találsz szürni, vagy ha garádicsokra nyírsz.

Megijedt a juhász és vigyázott, olyan csinján bánva az ezredessel, hogy egy selyem ürrel sem különben, hanem sikerült is a munka, és mikor vége volt, maga is gyönyörködve nézett végig az átalakított koponyán.

— No, ezt megnézheti akárki.

Az ezredes is meg volt elégedve s borralót kezdett keresni a ruhák zsebében, hátha ott felejtett volna vagy egy petakot az előbbi viselőjük, hanem biz az nem tette. Bosszantani látszott őt ez a körülmény, majd hirtelen felkiáltott, mintha csak most jönne rá:

— Persze, a levett ruhámban felejtettem az aprópénzemet. Hát addig is, Isten áldja meg.

— Barátgaras, — dörmögte a juhász kedvetlenül.

Bibók uramra, mire visszatért az alispán előszobájába, már az apja se ismert rá, ki pedig türelmetlenül várta a kész írással. A kényes, daliás katona, a mint benyitott csörömpölő kardjával, önkénytelen tisztelettel állott fel a gyöngé szemű aggastyán, mert valami «nagy marhának» képzelte és mikor az a Zsiga hangjával szólította meg, hogy «kész-e már a kontraktus, apám uram?», riadtan nézett szét, honnan származhat a csodálatos hang, s nem látván semmi teremtett lelket a fényes öltözött lovgon kívül, babonás remegés szállta meg, míg nem a legvégén minden a legszebben kitűdő-

III. Mehemed (1595—1603).

I. Ahmed (1603—1617).

II. Ozmán (1617—1622).

Musztafa (1622).

IV. Murád (1622—1640).

Ibrahim (1640—1648).

IV. Mehemed (1648—1687).

III. Szolimán (1687—1691).

II. Ahmed (1691—1695).

II. Musztafa (1695—1703).

III. Ahmed (1703—1730).

I. Mahmud (1730—1754).

A TÖRÖK SZULTÁNOK ARCZKÉPEI I. OZMÁNTÓL MOSTANÁIG.

dott példás egyértelmű az alispán úr színe előtt aláírták a kontraktust, mely a birtok átadásáról s ennek fejében a családnak fizetendő vitalitiumról szólt, — azaz aláírták volna, de minthogy a szerződésbe az öreg úr belevetette azt is, hogy Bibók Zsigmond Flatt Zsuzsanna volt felesége, ez idő szerint Bibók Vincéné asszonyom irányában semminemű igényt nem táplál, az alispán elszakította az írást, mert, azt mondja, a törvények és a társadalmi erkölcsök ellenére ilyesmit nem enged írásba tétetni, az asszony nem olyan portéka, mely adás-vevés céljaira szolgálna, az asszony olyan különös ingatlan ingó, melyet eladni, sőt haszonbérbe adni se lehet, minélfogva be kellett várni, míg a diákok még egyszer elkészítik az írást, melyben az asszonyról szó se legyen. Az ilyesmit másképp kell megcsinálni. Miért teremtett volna

az Isten mozgatható szemidegeket az embereknek, ha nem azért, hogy azok tetszés szerint kinyithassák vagy behúnyhassák a szemüket? Volenti non fit injuria. Ha Bibók Zsigmondnak nem kell az asszony, az asszonynak pedig nem kell Bibók Zsigmond, ellenben Bibók Vincze nem élhet Bibók Zsigmond nélkül és ő is szívesebben marad Vincze mellett, miért kelljen három embert megnyomorítani, hogy a nagy Moloch, a Törvény jóllakjék?

A régi magyar urak még másképp fogták fel az igazságszolgáltatást. Nem a könyvekben lapoztak, mikor az igazságot keresték, hanem azoknak az életviszonyaiban, a kik az igazságért hozzájuk fordultak. Fiskálisok még akkor nem voltak. Az állami gondviselés még akkor nem volt olyan hóborító, hogy szándékosan kreált volna kitanult mestereket, kik az

emberek közt támadt egyenlenségeket, patvarokat, melyeket neki (az állami gondviselésnek) hivatása gyorsan elsimítani, orvosolni, ébren tartásuk, piszkálják, mélyítsék és sokszorosítsák. Még akkor másképp volt minden. A bírói székben rendszerint egy-egy patriarcha ült, egy mérlegelő böles, egy hatalmas úr és nem a paragrafusoknak egy rabszolgája. A törvény különben is gyarló volt, a kiszolgáltatói ellenben józan eszű tekintélyek, hát mért kellett volna a gyarló törvényt mindenképp respektálni? Azelőtt a bírák voltak jobbak, mint a törvények, tehát a bírák ítéltek, nem a király ő felsége, hanem az ő saját nevükben a saját eszükből. Azóta, úgy látszik, a törvények a jobbak a bíráknál és minden megváltozott. De ezen a napon még azt hitte Görgey alispán, hogy iste-

Oszman (1754—1757).

III. Musztafa (1757—1773).

I. Abdul Hamid (1773—1789).

III. Szelim (1789—1808).

IV. Musztafa (1808).

nes cselekedetet mivelt, megmentve egy öreg ember életalkonyának nyugalma s megkímélve egy rokonszenves asszonyt, hogy egy gazember kezeibe jusson, mert hogy Bibók Zsigmond mindenféle rossz zsirokkal van megkenve, a felől nem táplált kétséget. Egyben annak is örült, hogy a züllött embert, a ki bizonyosan sok bajt csinálna majd a faluban nyugtalan vérével, a zsoldosok szerzésére használja. Hiszen épen az az alapja a leleményes jó kormányzatnak, minden erőt felhasználni, még a rossz indulatú erőket is, olyan szükséges dolgokra,

Abdul Medsid (1839—1861).

V. Murád (1876 májástól 1876 augusztusig).

Abdul Aziz (1861—1876).

melyekre alkalmasok. Már a sáska csak elég pusztító istenésapás és még azt is lehet jóra használni, — mert zsákba szedve, megszáritva, pompás, jóízű csemege a baromfinak, s ime, az élelempusztító élelemnövesztő lesz bizonyos okos és körültekintő kezeléssel.

Csalódott azonban Görgey Pál, ha azt hitte, hogy állandóan el lehet igazítani valamit, a minnek a tengelye egy asszony. A nap elmúlt szerencsésen. Bibók ezredes látogatásokat tett Fejérekénél, Vállayéknál. Kényesen, begyesen lépkedett végig az utcán. Az egyik öreg parasztól, Kerczel Gábortól megkérdezte állítólag, mert a tiszteletes úrnál is tett látogatást, hogy merre van a parochia, mire az megjegyezte volna nagy alázatosan:

— Ott, a hol volt, hiszen csak emlékszik rá, Zsiga úr.

— Az ördög emlékeztetik minden apró ólra, — felelte fenhéjazón, hogy minden szaváról szinte csepegett a gőg.

Volt mit beszélni a faluban. Hogy lesz? Mint lesz? Roppant zürzavar keletkezett. Némelyek azt állították, hogy mint rongyos csavargó jött haza Bibók Zsigmond, mások megfordítva, esküdöztek, mint a vereshagyma, hogy pompás ruhában jött haza, mint egy király, csupa zsinór, csupa paszománt. Utálatos szörnyeteg, forradásos pófával, mondta az egyik rész; gyönyörű szál ember, akár a jegyene, férfias sebhelyekkel vitézi arcán, magasztalta a másik rész. Tessék aztán eligazodni. Pedig mind a két rész igazat beszélt, a szerint, a mikor látta. Kétféleképpen csak a saját asszonya látta. Este az idevaló nemesek mind visszalátogatták, mert az az igazi, otthon kell Bibókot látni, az

II. Mahmud (1808—1839).

a pikáns. Nagy összeröffenés volt hát Bibókénál. Az öreg Vincze vig volt, boldog volt, mardarat lehetett vele fogatni, az egész frekvenziát ott marasztalta vacsorára, váltig hajto-gatta, emlegette: megjött a fiam, az elveszett fiam, ígynk rá egyet. (No, erre aztán még jobban csodálkoztak.) Nosza hozzá kellett látni szegény Bibóknának főzéshez-sütéshez. A vacsora alatt pedig az történt, hogy (legalább Fehér Péterné megesküszik rá) az asztal alatt Bibók Zsiga is váltig a Vállay Eszter (özvegy Perle Pálné) lábát nyomogatta. Az pedig ugyancsak

Ahmed Rıza, a parlament elnöke.

Husszein Hilmi basa nagyvezér.

Enver bey, az ifjú-török mozgalom vezére.

Mahmud Sevket, az alkotmányhű csapatok vezére.

A TÖRÖK MOZGALMAK VEZÉRFÉRFIAI.

türte, talán viszonzta is, — lehet sejteni a következményekből, mert a jó boroscska mellett olyan kedve szottyant a társaságnak, hogy az egyik Bibók-fiú elszaladt a Öregyék gazdasági udvarára s felköltötte az Öreg Jóska juhászt, hogy rögtön jöjjön a dudájával. No, lett erre olyan mulatság, táncz, hogy csak a hajnal harapta el a végét, Bibók Zsigmond pedig életrehalálra ropta a Vállayék özvegy menyecskejével, de egyszer a saját feleségét is megforgatta. Mindez olyan furcsa volt. Különösen mikor a feleség rezegett. A Bibók-fiúk úgy néztek rá, mint az ugrásra kész tigrisek. . . . Az öreg Vince pedig kaczagott és a kezével verte a taktust a dudaszóhoz. Minden jel arra mutat, hogy részeg volt és nem tudta, mit csinál.

Epen ezeket a már korán reggel összekapkodott részleteket, melyeknek útvesztőjében még nem birt eligazodni, mesélte Marjáné a reggeliző alispánnak, mikor a huszár, ki friss ivóvizet hozott be, jelentette, hogy Bibókné van az előszobában.

— Kivel van? — kérde az alispán meglepődve.

— Egyedül.
— Küldd be.

Bibókné belépett, de mennyivel más asszony volt most. Ki volt öltözve derekasan, csak úgy ropogott, suhogott rajta a sok keményített szoknya. Sötétkék mentét viselt, filigrán ezüst kaposcsal, a nyaknál medvepérmel. A fején pillangós főkötő volt, varrottas fityegőkkel a fülek táján. A tegnapi összetört teremtésnek se híre, se hamva. Egyenesen tartja magát, ruganyosan lép, fiatalosan csikorognak a kis kordován eszmái és szinte ringatózik hajlékony dereka a csipőin, szelid arczán, melyet a nagy-kendő takart el tegnap, egy kis pirosság önti el (terringette, csak talán nincsen kifestve), míg a szomorú szemében a bánat helyett valami álmatag merengés ül.

— Mi jót hozott az ifjasszony? — kérdezte az alispán nyájasan, miközben lopva nézegette, sehogyse bírva benne felismerni azt a szenvedő martyrt, a kinek tegnap képződött.

— Bizony semmi jót, tekintetes alispán úr, semmi jót. Össze vagyok zúzva, tönkre vagyok téve.

— Ugyan ne beszéljen! Mondja inkább, hogy meg van reparálva. Legalább tíz évet fiatalodott tegnap óta.

— Az csak látszik, egy kis színhez jutottam, — felelte idegesen, az ajkaihoz emelt csipkés kendőt harapdálva, mint paripa a zablát, — mert haragtól gyulladozik az orczám.

— És ugyan kire haragszik, lelkek?

— Mindenkire; az Istenre, az emberekre, magamra, még a tekintetes alispán úrra is.

Álmatag, kék, kissé zavaros, hisztériát el-

aruló, de okos szeme, mely csontos s mégis kellemetes, sőt kecses arczát megvilágítja, szinte kaczerkodon tapadt az alispánra.

— Nem értem, miről beszél? — hebegte az zavartan, csodálkozása esve a különös nézés és a vakmerő hang fölött, mely szokatlanul hangzott a tegnapi siránkozó madonna szájából.

— Kisemmiztek, kijátszottak, szerencsétlenné tettek, eltéptek az uramtól, hát eljöttem megmondani, hogy abból semmi sem lesz, — tört ki az asszonyból elementáris erővel a panasza, vad, forró beszédében élet lüktetett s elfojtott szenvedélyek mámorára.

Görgey a fejét csóválta.

— Ejnye, ejnye, menyecske, miket csakog itt össze! Hiszen azon rimánkodott tegnap, hogy mentsem meg az urától. Értem Bibók Zsigmondot.

— Mit tudtam én, hogy a lelketlen kutya mindjárt az első este kimutatja a foga fehérét, hogy szegényszemre összeadja magát Vállay Eszterrel, az özvegygel. Hiszen ismeri a tekintetes úr. Szép rozmaring, mondhatom. Nincsen abban annyi szemérem sem, mint egy mászem. Ha látta volna a tekintetes alispán úr, hogyan riszálta, kellemezette magát, hogyan tapadt hozzá, hogyan sütött rá az a két nagy bögölyszeme, mint két tüzes aszalló és nekem ezt látni kellett, a nélkül, hogy jussom lett volna megtépnai, a miben pedig már nem egy ősz szál is van, a kontyát. (Szilaj, indulatos tépési mozdulatot tett a két kezével, miközben összeszorította ajkát s megcsikordította a fogait.) Nem lehet, megpukkadok, ezt nem bírom meg tovább.

(Folytatása következik.)

NŐHÓDÍTÁS.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

A nagy Természet örök rendelkezése, hogy a férfi legyen az, a ki a nő után jár, hogy őt meghódítsa.

Azok között a lények között, a melyek szaporodásának alapja a kétneműség, egyetlen egyet sem tudunk olyat, a melynek az egyedek közül nem a him volna az udvarló, a párkereső, az életárs után járó, az igazi «cselekvő»; még ha van is rá elvéve példa, hogy a nőnem egyik-másik nagyon is nekibeült tagja feltűnő kinalkozással úgy mutatja, mintha ő volna a várva-várt és sóvárgott pásztoróra kezdeményezője.

Sietek hangsúlyozni, hogy a szorosan vett állatvilágról beszélek, a melynek roppant változatoságából kihagyom — az embert. Nem mintha lényegileg máshova tartozhatnék; hanem mert lassankint úgy kiforgatja magamagát természetes eredetiségéből, hogy szinte kivételnek látszik, mint a Tinamu-tyúk, a

mely már régen kitalálta a feminizmust és azt igen érdekesen gyakorolja is.

A Tinamu-tyúk tudniillik egy ázsiai korcs-tyúk féle, a melynek a megtelepítésével már Magyarországon is kísérleteztek, de siker nélkül, minthogy a mi telünket nem bírja ki s a szabadban maradt példányok elpusztultak. Pedig érdekes furcsaság ez a vegyes összetételű madár, a mely a teste állásával egy kicsit a kivire emlékeztet. A furcsasága abban áll, hogy a Tinamu-kisasszony elfogadja ugyan valamely Tinamu-lovag udvarlását, és szerelmű viszonyt kezd vele, de mikor a következmények mutatkoznak, s Tinamuné ő nagysága letolja az egy fészekre szóló tojásporzitót, akkor egyszerűen ráülíti — az urát; ő maga pedig tovább áll és mialatt régi ferje keservesen szánja-bánja a helyzetét, addig ő új gavallér udvarlását fogadja s újra férjhez megy. Annak utána pedig kezdődik az egész komédia: «dacapo.» Az új férj sem kerül ki a sorsát s nemokára költi is a második fészekaljára tojást. Tinamuné akár egyebet se teygen, csak új meg új balekot fogjon, a kít a legfurfangosabb feminista észszel ráz le magáról, rábizván a leendő családot mindenestől.

De még ő is, — a Tinamu-hölgy — udvarolat előbb magának, és miután fokozódó engedékenységgel hallgatja meg a hímek szépelgését: egynek végül teljesen meghódol. A nőhódítás tehát Tinamunéknál is «conditio sine qua non»; — olyan feltétel, a mi nélkül nincs szeretkezés, nincs párosodás, nincs házasság, még a sokférjűség feminista formái között sem.

A nőhódítás a kezdet kezdete, s ez nem lehet másnak a feladata, mint a férfié. E mellett a «férfi hódítás» tulajdonképpen igen jelentéktelen passzív valami, mert általában nem áll egyébből, minthogy a nő van; és hogy a férfi, — a him, — erről tudomást vesz; a mi elég is arra, hogy a mikor a természet parancsa megindítja: rögtön udvarlóvá, — nőhódítóvá, — válni igyekezzen.

A természet parancsa!... Mily csodálatos különbözőséggel jelentkezik ez a hatalom végig a nagy világon, mindenütt, a hol a további folytatódás törvénye érvényesül.

Folytatódások nélkül a világ fenn nem állhat, s a Természet ezeknek a folytatódásoknak a biztosításával követi az Isten a teremtet munkában. A szülők után az utódok következnek s az egyed hosszabb-rövidebb életének az eltételével is még végeláthatatlan időkig él tovább a faj. A Természet beléönti a lényekbe a további folytatódás ösztönét; de hogy melyik legyen utódaiban a leghosszabb életű, azt az életerő alapján dolgozó kiválasztás van hivatva megállapítani. Minél erősebb (egészségesebb) valamely egyed, és minél szerencsésebben illeszkedhet nekivaló viszonyok közé, annál alkalmasabbá válik nemcsak a saját élete fenntartására, hanem arra is, hogy hozzá hasonló nemzedék szaporítása által erősítse az ő egész fajtát. A mivel a Természet segíti, az mindössze csak annyi, hogy a folytatódás ösztönét olyan időben lángoltatja fel benne, a mikor annak sem az anyja, sem az utód kárát nem vallhatja, vagy legalább a legkevesebb veszély fenyegeti általa mindakettőt.

Ime, a Természet felébredt nagy álmából s a tavasz szellői új pezsdülésre csiklandozzák az életkedvet. A megújuló élet megszámlálhatatlan jelentkezéssel gyönyörködött bennünket, s a fűszálak milliói a sokasodás örök ösztönét ép úgy bizonyítják, mint azok a lények, melyeket a hevíletök ebben az időben hajt a fajfentartás örömei felé.

Közülök most a madarak válnak ki legjelentősebben; öneik legsietősebb most a párosodás, minthogy utódaik jobbára csak így érhetik el azt a fejlettséget, a mi nélkül a jövő zord időt, a visszatérő telet, kellő szivósság híjján nem bírnák kiállani.

A Természet nagyon praktikus mester ennek az ösztönnek a felébresztésében. Lám, az olyan lények párosítását, a melyek utódaik nem erősödhetnek eléggé és nem fejlődhetnek legalább a minimális fokig önállóvá az esztendőnek telbe hajlása előtt: eltolja későbbre, vagy megindítja jóval korábban, a szükséghez képest. A szarvastehen májusban vagy június elején ellik, mert korábban még árthatna a bizonytalan rossz időjárás a gyöngye borjának, a mely később viszont nem erősödhetnék meg eléggé, mire beállna a hamar ős s utána a tél. De hogy az ivadéok késő tavasszal születhessenek: a pázásnak a kezdődő ős napjaiban kell történnie. A szarvasra tehát a zsendülő tavasz semmiféle érzéki izgatással sincsen. Ellenben a szeptemberi hűvös eső egyszerre lázba hozza.

A róka, a farkas, a hiúz, a vadmacska, a vidra ezt a buzdulást csikorgó télen érzi. Mert ivadékaiknak jóval rövidebb időre van szükségük, hogy megszülessenek és aztán szintén önállókká, — még pedig teljesen azokká, — válhassanak, mire a nehéz idők elkövetkeznek rájuk. De ezekre az időkre mindenképen el kell készülnie a madárnak is, a mely valamennyi a tavasztól esik mámoros hangulatba, s ezt a hangulatot legfeljebb többször is átéli az esztendő során, a a természet a gyors-szaporítás könnyűségével áldotta meg.

S ime, most tavasz van. A napsugár édes meleg csókja rügyet csal a bokorra és a fára: virágzó kedve kél a földi mindenség növény-díszének; a szabad élet sok proleat-gyermeke ettől új élnékre pezsdül s azon igyekszik, hogy a jövőd számára utódaiban folytassa önmagát.

A szárnyas világ legelső nyugtalanjai közt az állandóan nálunk lakókat, vagy az igen korán érkezőket találjuk; de mindegyik a hímnek adja az udvarlás szerepét. Kezdődik a nagy nőhódítás, a minek annyi fajtája van, a hány féle a madár; s ha az egyik a szépségével igyekszik a kiválasztott dáma szívéhez közelebb férkőzni, a másik viszont erős harci bravurokban kerelkedik fel újra, a harmadik az énekével büvöli meg ostromolt párját, a negyedik pedig csabító táncot lejt körülötte; végül az ötödik mint virtuóz légtornász vivja ki annak a tetszését, a kít párjánál óhajt. Valamennyinek egy a célja, az igyekezete: a nőhódítás.

Alig tavaszodik, a mikor a sásfelék, a melyek hazája télen-nyáron itt van, már elkezdik ezt az öröktől fogva érdekes «foglalkozást.» A ragadozómadaraknak általában különös sajátosságuk, hogy a tojók testesebbek, erősebbek, nagyobbak, mint a hímjeik. Megül ilyenkor egy-egy hatalmas testű sasstojó valahol a sziklabércz parkányán, vagy egy vén fa erős koronáján, s nézi, a mi körülötte, fölötte, ő érette folyik. Négy-öt himsas viharzik ott a magas ég felől között, suhanva fordulnak, bukfeneczenek, meg újra emelkednek, nagy köröket írnak le; egymáson tesznek túl a röpülési művészetében, s mozdulataikból kivész ilyenkor minden nehézség, a mi egyébiránt sem sajátossága a sasnak. Hiába akkora a teste, mint a lúdé, büszkébben, könnyebben egy madár se lendül bele az úrbe, mint a merészen köröző sas, a melynek minden mozdulata acélos, határozott. Egy pár himsas légitornája hasonlatos a férfierő akrobata-példaképeinek a játékaéhoz, a melytől a gyöngének minden csontja roppanva törnek össze. A tojó nézi, nézi; gyönyörködik benne, s aztán kiválasztja a kérői közül az igazit, a kít maga mellé ereszt. Erőszakoskodás itt nem lehet. A szárnyas királynéknak nincsen, a ki parancsolhat.

Ugyanígyen röpülő tornával hódít a sólyom is, csakhogy jóval későbbben kezdi, mint a sas; hisz a telet a törpesólyom kivételével, nem is tölti nálunk. Őt csak a tavasz hozza vissza; de ha a nőhódítás ideje elkövetkezik számára: fölséges szórakozásban részesíti nemcsak a választottját, de még az embert is, a ki elég szerencsés, hogy ezt a sólyom-udvarlást megleshesse. A villám cikázó játéka hasonlítható ahhoz egyedül, a mit a him sólyom mint udvarlást produkál. Neki indul a végtelen úrnak s fogócskát játszik a semmivel; kerget valami képzeleti villám madarat, a mi gyorsabb a feccénel és cikázóbban fordul a szárnyas egérnél is. A sólyom belesívit a szárnya nyomán szinte zizzenő levegőbe, s majd leluh, mint a zuhanva eső kő, — majd ismét felkap és toronymagasságra furakodik, miközben annál szorosabba lapítja testéhez a szárnyát, minél gyorsabb a haladása.

KONSTANTINÁPOLY A LEGUTOLSÓ NAPOK ALATT. — Tánccoló katonák az utcán.

Czifrában csak a bibicz tudja, ez a korai vándor, a ki a jégolvadás után mindjárt itt van; még fakó-kopár a rét zsombikosa, a mikor ő javában udvarol s tetszeleg jegyeseinek. Vijjogva sivalkodik-jajong, és zurboló levegőhasagattal rajzolja ki a nyolcezasokat leggyorsabb-röptében; hol hóféhar hasát mutatja a közben, hol meg bronzöldbe játszó hátát és dolmányát; a földszinég csap, hogy annál bravurosan kerelkedessék fel újra, a magasba. Tojója ezalatt talán már túl is az egyszerű fészeken, a mi nem áll egyébből, mint egy tenyérnyi gödröcskéből az aszott fű között, a mit minden oldalról nedvesség vesz körül.

Légi tánczezel hódítja párját a mocsári sneff is, a melynek némely elkésett példánya itt szokott maradni költésre, ámbar az igazi sneff költőhelyek messze északon vannak. Fent köröz a him mocsári sneff, jó magasan, már így április vége felé, mikor a tojója lent kotlik a sűrűsödő zsombikos rejtekében. A hosszú csőrű szeladon odafent rakönyököl a farkára, s leestében zurbolja, rezgeti vele a levegőt, hogy olyan hangok keletkezzenek attól, mintha kecske mekegne a fejünk fölött. Ugyanakkor a fenyeserődök némaságát a fajdkakas kora hajnali dürgése töri meg. A hatalmas testű erdei szárnyas valamely fenýőgőn ébred, s még sötét van, a mikor elkezdi klapogását, aztán a farkával sátoroz, a szárnyát leereszti, majd kaszát kőszőrű a torkával, s e közben füle bedugul s megisketül, — magas helyéről pedig felfelé fordul szemével a madár le nem láthat. — A nőhódításnak fajd módra gyakorlása ez, a minek akkor érkezik el az extázisos ideje, ha a nagy madár suhogó szárnyalással ledobban tyúkjai közé, az erdei tisztásra, a hol veszett tánczot kezd járn, nagyokat lödítva magán, hogy félőlelet is szökken, úgy esik vissza rugalmas talpára.

Az már a tánczostoborzó, a mivel asszonyokat hódít — csalogat a kibróbrált tehetségű idős és gyakorlott tánczmester. Ugyancsak tánczezel hódít a nyirfajd is, csakhogy nem a fán dürrög, hanem a nyirkos hegyi rét füve között, a hol gumilaptaként pattog, ugrál, miközben lantos farkát szétteritgeti, s szárnyával a földet söpörgeti, a közben gluklukkol. Már a kakasok egymás hivatgatása, párbajra készítése is hozzátartozik a nőhódításhoz, a mikor: «csu-szuity! csu-szuity!» hangzik mindenfelé, a míg a versenytársak szemközt nem állanak, hogy egymásnak menyén, hóbortos verekedésbe kezdjenek.

Am ez sem sokkal komolyabb, mint a küzködő czankóknak (bajnok-bibicz) a porlekedése, a mikor seregestől járván a nedves síksági réteket, a hímek rögtön egymásnak mennek, a mint találkoznak, már pedig minduntalan találkoznak; hisz' néha egy pár századmagokkal is vannak egy-egy csapatban. Színes tollgallérjokat ilyenkor felborzolják, — tollszarvacskákat felmeresztenek «en garde» állásból neki-neki ugranak egymásnak, de hamar megbékélnek, hamar megeleéglik a harcot s elfordulnak egymástól — hogy új társal kezdjenek újabb pört.

A tánczos hódítók közt nem utolsó a tűzok, a mely hatalmas testének negédes illegetésével fejez ki valamit, a mi tetszelgés, miközben sátoroz és pulyka-módjára puffadozik. A nagy rezestollú kakasok ilyenkor tucztájával is együtt vannak s oly közelre bevárnak, a milyenre soha máskor. Elfoglalja őket a magok nagy érzése, s a kinek kedve tartja, órahosszat gyönyörködhet bennök szekérről (a gyalogos embertől jobban tartanak), jól megfigyelheti, hogy meredezik a szakállók kétoldalt, s szürkehalmvas nagy fejüket milyen méltóságosan forgatják egymás felé.

Híres tánczos a darú is, de ő már ritka vendég nálunk, mint költő madár. Elfogytak alóla a nekivaló nagy nádasok, a melyek rejtekébe titkos helyeken idősebbek rejtekében, a hova nem is szállott volt le egyenesen, hanem messziről sunyított oda, lábón sétálgatva a mocsárban.

De minden eszköze közt a madarak nőhódításának legjobban gyönyörködteti az embert a dal. Az énekes madarak versenye, a mikor egymást túlesattogják, hogy párjuk szívét magoknak biztosítsák. A dalos madárnak melléke a szépsége, pedig van köztük néhány nagyon szép is; — az ő hódító büvös szere a torkában van, a mikor rákezdi énekét.

A pacirta az égbe furakodik s a tavaszdalok himnuszát költi csudásan derítő hangulatával a napsugaras vidámságnak. A mikor pedig leszálltában kis stációkat tart is: folytatást hallatja költeményét, a míg csak földre nem ér. Van, a ki idelent hallgassa.

A rigó az erdők berkeiben csattog s néha olyan csendülő zenével lep meg, hogy el se hitte az ember róla annyi erőt, a mennyi az ilyen harsonás dalhoz kell.

Lovas őrzéret.

A kenderike valamely közepes magasságú fa koronájára szeret ülni s onnan küldözgeti át, kivált alkonytájában, azt a finom gyönyörű esti dalt, a minék a mélaságban alig van még párja.

A pirosfejű tengelicze a szerelmévágyának s a szerelmi diadalnak legszebb ritmusait zengi, mint a nagy madárhangversenynek első hegedűse.

A sárgarigó szólama a legszebb fuvalaszó, a mi folyvást kérdez, és felel is önmagának. A czinkék feljuggogó szavától zeng a berek; a sármányok a fa tetején sirregek; a sordály vezet köztük a serregésben; — a csilpcsalp fúzik tele csendíti hangos, szinte lüktető szólamával a berket.

A mint pedig leszáll az alkonyat, kezdik lassankint elhagyogatni a dalt mindannyian; s mire a csöndes éjszaka megérkezik, már csak egyetlenegy dalol: a dalnokkirály, az utólrhetetlen: a fülemüle.

A sűrűség titkos rejtekére homály borul ilyenkor, még ha tele arcezzal meláz is a holdvilág. A fülemüle bent ül az árnyék sötétjében és szól valakihez, a ki a szivét meg-ejtette.

A csattogó hangok el-elhaló refrénje végig rezdül az erdőn, a ligeten, s a méla panaszkodásba kérés és vágy vegyül; tündérvilágbeli dal az, a mit fuvalhangú hegedűn szólaltat meg valaki, a ki a szerelemvállásba sohasem fátad bele. Az örvösgalamb zokogó nyögése, a kék galamb fájdalmas bűgása, a gerlice gurrogó szemrehányása mind befér egy strófájába a fülemüle dalának, s a mi még ezenfelül hallik ki belőle, abból kitelnelem Himfi szerelmei, abba beleferne Romeo érzése Juliához; és a mit Petőfi mond az ő költészetének a gyöngyében, a melyet a szeptember vége csendített ki lelkéből.

Mindez nőhódítás, a szívszakadásig. Hisz' a fülemüle-verseny gyakran végződik ezzel. A ki érzi, hogy erősebb, dalosabb, csengőbb hangú vágytárrsal került össze, az a győzelem erőltetésébe könnyen belepusztul.

Egyszer csak elhallgat, mint a ketté pattant hír. Leszédül a galyról; le a harmatos aljba, a hol gyeptáron teríti ki a szelid halál; a gyógyíthatatlan szerelmese halála; — mialatt a telehold egykedvűen néz le a földre, és kiváncsi sugara befurakodnak a bokor aljába — hozzá!

A KÉT BETEG.

Elbeszélés.

Irta Zsoldos László.

Juczi közönséges fehér tyúk volt; olyan, s minő minden majorságban akad akárhány. Hanem azért mégis nagy volt a különbség közte s a többi tyúk között, mert emezek

után tudta igazában megalkotni a maga véleményét, vajjon tetszett-e neki a darab, vagy sem. Regényeket is nagy kedvteléssel olvasott, hanem jaj volt annak az írónak, a ki a harminczadik oldalig nem gyilkolt, vagy legalább is nem biztatta azzal, hogy — mondjuk — a negyvenedik oldalon már véres párviadal lesz a hős és valamelyik vetélytársa között. E nélkül a Parnasszusra talán eljuthattak az írók, de Kulmanikné kegyébe soha. És mivel az újabb irodalomban a tollforgatók bizonyos beteges ambícióval szeretik életben tartani az alakjaikat, az adótárnoknéra nézve igazi szerencse volt pl., hogy Nick Carter, Amerika legnagyobb (és valljuk meg őszintén: legbutább) detektívje, megjelent a ponyván. Ezt falta, ezt élvezettel szopogatta, akárcsak a gyerekek a csukrot.

Kulmanikné egy vasárnap délelőtt egyszer valamiért kiszólitotta a cseléd a konyhába, s az irodalompártoló asszony, a ki akkor is éppen Nick Cartert olvasgatta a szalonban, sietésében oly hanyagul tette le a ponyvairódmalmi termékét a görbe lábú, piros plüs székre, hogy Amerika legnagyobb detektívje lecsúszott a földre, illetőleg a szőnyegre. Juczi, a ki szokása szerint éppen a tükör alsó részében illegette magát a szőnyegre teregetett papiroson, és a kinek gyöngye sejtelve sem volt ünnöje fejlett irodalmi s művészi hajlamairól, figyelmessé lett arra a kis zajra, a mit a fűzet, elcsúszása okozott. Megfordult tehát és a görbelábú plüs szék irányába sandított. Nick Carter, a híres detektív, színes czímlapjával fölfel fordulva, már ott feküdt a földön. Juczi, a kinek szintén volt érzése a művészet, nevezetesen az ábrázoló művészet iránt, a riktó színek láttára odatipegott.

— Ko-ko-ko, — szólott tyúk nyelven a detektívhez, a ki a czinképen ép egy golyót küldött a sárgakabátos betörő-király után. — Sohasem láttam még ilyen szép képet, mint ez!

A hírneves amerikai, csupán színnyomatban, és nem a maga eleven valóságában lévén ott, sajnos, nem válaszolhatott Juczinak, a ki ezt a hallgatást alkalmasint sértésnek tekinthette, mert a következő pillanatban:

— Ko-ko-ko, — rálépett a szétterpesztett ujjával a detektív czímlapjára és...

— Jesszus Mária! — sikoltotta a vörös Kulmanikné, a ki ebben a végzetes pillanatban lépett újra a szobába. — Ez a komisz tyúk tönkretette a regényemet! Most nem olvashatom tovább!

— És hirtelen fölháborodásában nagyot csapott a kezében felejtett főzőkanállal Juczi felé. A veszedelmes fegyvernek csupán a legszéle érte a tyúkot, hanem ez is elég volt. Juczi a támadás hatása alatt összeesett.

Utezi ujságárusok.

KONSTANTINÁPOLY A LEGUTOLSÓ NAPOK ALATT. — A «Vasárnapi Ujság» részére készült félvételek.

Katonák egy hodzsát kísérnek be.

Sebesült kórházba szállítása.

KONSTANTINÁPOLY A LEGUTOLSÓ NAPOK ALATT. — A «Vasárnapi Ujság» részére készült félvételek.

Az adótárnokné most megint a kedves tyúkjá miatt rémült meg:

— Jesszus, a Juczi! Agyoncsaptam! Ijedten kapta föl a kedves tyúkját, s miközben lekuporodott a plüs székre, elkezdte abajgatni:

— Juczikám, édes kis Juczikám! A derek állat kinyitotta a szemét, és fájdalmasan pislantott az asszonyára.

— Élek, — mondotta ez a tekintet, — de azt hiszem, a végét járom. Nagyon erősen megütöttél, asszonykám.

— Juczikám! — gögicselte az adótárnokné. — Megütöttelek? Fáj? Beteg vagy? Szent Isten, csak nem akarsz meghalni?

A tyúk, mintha megértette volna, miről van szó (Istenem, hisz' egyiküknek is, másikuknak is annyi esze volt, mint egy tyúknak, miért ne érthették volna meg tehát egymást?), keserves nyögést hallatott:

— Ko-ko-ko... Kulmanikné a duzzadt kebléhez szorította a tyúkot. A szemében könny csillámlott: — Borzasztó, megöltem a Juczit!

Hirtelen mentő gondolat villant keresztül az agyvelején. Felgrott és karján a tyúkkal, a konyha felé szaladt. Kitérte az ajtót, és kiküldte a cselédnek:

— Mari! Nem mondhatta tovább, mert az előszobáján most lépett be az ura. Sápadt volt, és szinte támolyogott.

— Vilmuskám, — szólt nyöszörögve minden bevezetés nélkül. — Nagyon rosszul vagyok. Alig bírtam hazajönni a hivatalból.

Az asszony hidegen nézett végig rajta. Mintha nem is hallotta volna, mit beszél az ura, rémült arcezzal tartotta elejbe a tyúkot:

— Nézd, haldoklik a Juczi! — Én is beteg vagyok! — sorozta magát a tyúk mellé jámbor nagyzással a férj. — Brr, hogy' lel a hideg! Vilmuskám, hívad el az orvost!

A tyúk rángatózni kezdett Kulmanikné kezében, a ki most a szeretteiért aggódo nő szív izgatottságával kiáltotta, előbb kezdett beszédjét folytatva, a cselédnek:

— Mari... szaladjon... gyorsan... az állatorvosért!

Az adótárnok kimeresztette a szemét, s szelid idegességgel fordult a feleségéhez:

— Vilmuskám, hát állatorvost hívatasz? Én-hozzám?

Az asszony, a kinek már nagyon vergődött Juczi a keze között, rá sem hederített:

— Szaladjon csak! — sürgette a cselédet. — Itt lakik a huszadik szám alatt!

Aztán, alkalmasint, hogy a hitvesi kötelességért is tegyen valamit, megnyugtatólag szólt oda az urának:

— Rosszul vagy? Jó, majd neked is ír valamit. A mint, hogy igaz is. Mért ne írhatna?

DOKTOR SZÉLPÁL MARGIT.

A Nemzeti Színház bemutatója.

Balázs Béla «Doktor Szélpál Margit» című háromfelvonásos drámájában a mai irodalom ismert típusának, az úgynevezett «kételkű asszony»-nak egy új változatát akarta bemutatni. A doktor kisasszony két férfit szeret, az egyikhez testi, a másikhoz szellemi hajlam fűzi, — amahoz ösztön vonzza, ehhez meg a tudomány, — ott a nyers természetet imádjá, itt az elvont eszt. Érezzük, hogy e sajátosság benseő dilemmában kettészakad a nő egyénisége: egy tudományos részre, a mely a Csendes óceán fenekén élő őslények kutatását tüzte ki ezéül, s egy érzékileg felhevült részre, a mely gyönyöröket óhajt. A tudós ifjú, a kihez a doktor kisasszonyt az óceán-kutatás vágya vonzza, Berlinben él; a tudatlan és parlagi férfi pedig, a kihez érzéki vágyak csatolják, a Tátrában lakozik. A tudással két évig közös lakásban lakott, közös laboratóriumban dolgozott, közös könyvet írt s közös tudományos fölfedezésekről álmodozott, de mindenek dacára vele közelebbi érintkezésbe nem jutott. Ellenben a tudatlan ifjú iránt a Tátrában való rövid nyári tartózkodás után vágyra gyullad s a hatalmas természet deli férfiaság mindjárt végzetesen hat véreire és idegeire. A tátrai őserő hódítóbbnak bizonyul a berlini esznel s a doktor kisasszony megelégedezve tudományos kutatásairól, a parlagi ifjú hitvese lesz. A Csendes óceán helyett a csendes kisvárosi házat választja s ott él mint hitves és anya, míg nem jelenik meg újra a másik ifjú s nem csábítja őt a tengeri fauna vizsgálatára. A régi eszmény föllángol az asszony szívében, de hiába! Szárnyai csüggedten hanyatlanak alá, nemes hevülete megtört, sivár próza — anyai kötelesség — nyögözi le s ő lemondva és szomorúin ott marad a hatalmas természet férj és gyermeke oldalán. Az ösztönök győztek az óceáni kutatás hajlama fölött.

E mesében mindjárt feltűnik a jellemzés és fölfogás különössége. Csodálkozunk a nő fölött, a ki állítólag tudományos eszményekért rajong, de egy nyers athléta láttára azonnal lemond a tudományról. Ha vére ennyire lobbanékony, nem értjük, hogy a tudós ifjúval Berlinben miképp élhetett két éven át a közös háztartás dacára is platói módon? Viszont érthetetlen, hogy ha már az érzékiségnek rabja, miért vágyódik ismét vissza a görbekhez és lombikokhoz? S aztán miért oly sivár és vizsgálatlan próza neki a családi tűzhely? Ha meg úgy érzi a tudós hölgy, hogy ő «magasabba» termett, mint arra, hogy férjét és gyermekét boldogítson, miért hagyta el a laboratóriumot, vagy miért nem megy vissza a tengeri fauna kutatására? Meg tudjuk érteni az oly nőt, a kit a családi tűzhely iránti vonzalom vezérel, még azt is elfogadjuk, hogy akad nő, a ki tudományos buvárlatért feláldozza a családi tűzhelyt, azt is elhiszszük, hogy lehet asszony,

a ki mind a két hajlamot követi: de azt már sehogysem értjük, hogy egy nő lélekben meglegyen mind a két hajlam, de azért egyik se legyen meg. Furcsának tartjuk a női Prometheust, a ki a biológiai tudomány isteni tüzeinek birtokába jutva, önmagát száműzi a családi tűzhely kopár sziklájához, önmaga kovácsolja magának a bilincseket, szét is akarja azokat törtelni, módja is van erre s mégis bilincsesben marad. Ez nem az emelkedett szellemű, modern, tudós nő típusa, — a minék a szerző gondolta, — hanem az eszméletlen állapotban levő, konfúzus nő alakja, a ki önmagát s a világot ámitja, midőn tudósak mondja magát, tudós társát ámitja, midőn tengeri expedícióra ígérkezik, férjét ámitja, midőn szerelmet s hűséget fogad neki. És semmiképen sem fogadhatjuk el a szerző abbeli fölfogását, hogy ily nők lenézéssel illethetnek a családi tűzhelyt, a melybe «magas szellemük» csak úgy illeszkedhetik, ha a korlátolt viszonyokba «bele-törődik».

A mily meglepetlen talány marad elöttünk a hősnő jelleme, oly indokolatlan és érthetetlen a két férfi alakja. Legszomorúbb a Berlinben élő ifjú tudós, a ki két évig együtt élt egy leánnyal, szerelmes is volt beléje, mégsem tett kísérletet meghódítására s még csak vallomásra sem nyitotta száját. Ez nem férfi, hanem szárnalmas báb. S különös, hogy míg a szerző egyik férfi-alakját így megfosztotta minden férfiaságtól, a másikat minden értelmi erő nélkülinek fogta fel. Nem két élő lény ez, hanem két szerencsétlen fogalom: az egyik a testi erő nélküli tudományos esz, a másik az ész nélküli testi erő elvont fogalma. Ez magyarázza meg egyúttal, miért válik a nő ennyire konfúzusá. A mely világban férfi már nincs, mert az egyik a megsemmisült óceán-kutatás, a másik a megtestesült agyhány: ott megbomlik a női lélek is s egyik körben sem találja többé helyét.

De mindez nem írható a törekvő szerző rovására. Ő nagyot és rendkívülit akart alkotni, csak hogy szelleme némely külföldi írók, nevezetesen a norvég, dán s éjszak-német szimbolisták igézete alatt áll s azok hatása alól még felszabadulni sem próbált. A hatás okát is látjuk a berlini diák-tanya képében, a melynek némely élethű vonása mutatja, hogy a szerző személyes megfigyeléséből ered, a mi valószínűvé teszi azt, hogy külföldön töltött tanulmányi évek hangulatai s idegenben nyert irodalmi hatások bírták a szerzőt a mű megírására. Ugyancsak a jelzett hatásra vall, hogy a szerző, a ki kétségtelenül még fiatal, a cselekménnyel, a mesével keveset törődik, a drámai szerkezet titkaiba nem hatolt, hangulat-képeket s szimbolumokat kedvel s minden indoklás nélkül a cselekménnyel össze nem függő szimbolikus alakokat léptet fel. A mű színpadi szereplői közül Márkus Emilia a hősnő szerepében néhez tusát fejtett ki. A művésznő, a ki magyar szerzők műveiről mindenkor kész egyéniségét latba vetni, mindent elkövetett a

Foglyok.

siker érdekében, de az ilyfajta felemás doktor kisasszonyok ábrázolása nem felel meg temperamentumának. Teljes elismerést érdemel *Ódry*, a ki a tudós merőben passzív szerepébe öntött életet. *F. Dömjén Róza* egy tudományért s egyébért sovárgó vidéki tanítónő jelenték-telen alakjából valódi kabinetalakítást teremtett. *Palágyi Lajos*.

ONS WILLEMINTJE.

Az orániai törzs új hajtása.

Az emberi gondolkodás soha sem hitt átalakulásokon ment át napjainkig, de azért a világ sorsa még mindig a trónok körül fordul meg, s egy-egy fejedelmi gyermek születése vagy meg nem születése akárhányszor maga a történelem. Ha ily szemmel nézzük, fokozottan érdekessé válik az a családi esemény is, melyről oly sokat irnak most az újságok s melyet a remény lázával várt és az öröm mámorával fogadott Teniers ünnepelni szerető és vidámságot kedvelő népe, az egyébként demokratikus, majdnem köztársasági, de az orániai családhoz lelkesen ragaszkodó hollandi nép. A «kis királynőnek», a hogy min-

Idegenek menekülése egy Lloyd-gőzörsre.

den alattvalója nevezi, Vilma németalföldi királynőnek, mult szombaton reggel leánya, trónjának örököse született, és harangok zúgása, örömtüzek kigyuladása, országos ünnepi zaj hirdette Holland reményeinek beteljesülését. A városok és a nép a drága ajándékok özönével halmozták el a hét év óta remélt s utóbb már alig-alig várt kis jövevényt. Most, hogy végre megjött, nagyon megkönnyebbült az emberek lelke Hollandiában, mert nemzeti uralkodóházuk, az orániai család, már-már kiháló törzse, lám, új, friss ágat hajtott. A gond, hogy az idegen trónvárományosok valamelyike teszi be lábát az országba, elszállt a lelkekről. A szász-weimári uralkodó család hercege jön-e, vagy XXXII. Reuss Henrik herceg, — ki tépelődik már e kérdésen Hollandiában április harminczadikának boldog reggele óta? A szép királynőnek (mert Hollandiában az ország legszebb asszonyának tartják) gyermeke született, az orániai ház tovább virul, és «*Ons Willemintje*» (a mi Vilmánk, — így is szokták emlegetni) boldog.

Nem egy tekintetben ragadja meg az ember érdeklődését hasonlatosságával a jelen és a közelmúlt idők két asszonykirályának: Vilma királynőnek és Viktória angol királynőnek sorsa. Mindketten egy kimerültnék látszó családja későn fakadt hajtásai. És tisztaságukkal, női szeretetreméltóságukkal mindketten magasra

Az osztrák-magyar nagykövetség előtt; Pallavicini őrnagy nagykövet értesítést vesz át az ifjútörökök megbízottjától.

KONSTANTINÁPOLY A LEGUTOLSÓ NAPOK ALATT. — A «Vasárnapi Ujság» részére készült felvételek.

ez a Vilmos király. A hollandi állam, mint Van Houten, a későbbi miniszterelnök mondta egykor képviselő korában, alapjában véve leplezett köztársaság, melyen csak amolyan «állami diszitmény» a király. Az országot nem a király akarata, hanem az alkotmány rendelkezése szerint kormányozzák s a király egyszerűen csak aláveti magát a parlamenti képviselő határozatainak. Vilmos király nehezen nyugodott bele ebbe a kérélyelhetetlen rendbe és Thorbecke, az egykori liberális miniszter beszéli, hogy akárhányszor összetépte boszúságában azt a neki nem tetsző törvényt, melyet aláírás végett eléje terjesztett. Thorbecke ilyenkor nyugodtan elővette zsebéből a törvénynek egy második példányát, mondván: «Felséges uram, készen voltunk erre az eshetőségre is!» S a király végre megadta magát.

Vilma, ki atyja házasságának második évében született, megtépve lette a hollandus nép erős dinasztikus érzését. Ő állította helyre azt attól az időtől fogva, midőn a nyilvánosság előtt szerepelni kezdett, és meggyökerezett kedves lényének varázsával, majd házasságának balsorsával, s végül, szerencsés sorsfordulat után, anyaságával. Mint Viktória királynő, ő is korán veszítette el apját — Vilmos király elborult elmével halt meg loo-i

Macedón tüzérség felvonulása.

Ágyúk egy utca torkolatánál.

gyermetegen ártatlan kifejezése mellett, komikus hatású volt.

«Alig sikerülhet a festés hosszú munkáját elvégezni, mielőtt ránk ismernének, — mondtam. — Reméljük inkább a legjobbat és nézzünk bátran szembe a bekövetkezőekkel. Nem is lesz olyan meglepő, ha minden baj nélkül kikászolódunk. Legfeljebb, ha igen sok pénz van a nagynéni erszényében, meg lehetne vesztegetni a parasztokat, hogy tartsák a szájukat és elégedjenek meg azzal, a mit kapnak, mert ha a rendőrség beleártja magát, azt is elvesztik, a mire máskülönbön számíthatnak, — mint a mesebeli kutya.»

«Körülbelül száz frank van az erszényemben», — jelenté ki Mary néni.

«Ha letartóztatnak bennünket, mi lesz?» — kérdezte a leány.

Megmagyaráztam neki a tényállást, a hogy én felfogtam.

«Jól van! — sóhajtott fel. — Elhiszem, hogy legjobb az ön tanácsát követni, de ez a kaland nagyon kellemetlen. Utálom, hogy bűnösnek kell éreznem magamat, olyannak, mint a megszökött rab, és mindenki ellenem fordulhat. Aztán gyűlölöm a bizonytalanságot, előre akarom tudni a legrosszabb fordulatot is. Mikor szerezhetünk bizonyosságot a parasztok elhatározásáról?»

kastélyában — s mint Viktória királynő számára a nagybátyja, neki a holland politikai vezetői választottak férjet. Az ő házasságkezdetben nem is volt oly boldog, mint Viktóriáé a felejthetetlen prince consorttal elejétől fogva. De minél boldogtalanabb volt — háromszor csalódva meg anyai reményeiben, — annál mélyebben megszerette a hollandi nép. S most együtt örül vele egész országa. Nem csak, mert az orániai törzsnek új hajtása fakadt s a kis hercegnő megszületése a dinasztia-változás fenyegető válságától mentette meg Hollandiát, hanem mert végre boldognak látja azt, kit szeretetből «kis királynőjének», «a mi Vilmánk»-nak mond még mindig, mint tizenegy évvel ezelőtt, midőn, mint ifjú leány, szép szöke fejére tette Hollandia koronáját. — a.

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Ira C. N. és A. M. Williamson.

Önkénytelenül felkacagtam, ámbár a tanács nem volt oly képtelen, mint első pillantásra látszott; ismertem is egy urat, ki hasonló körülmények között így került ki a hinárból. Nevettem, mert a leány komolysága, arcának

Macedón katonák.

KONSTANTINÁPOLY A LEGUTOLSÓ NAPOK ALATT. — A «Vasárnapi Ujság» részére készült felvételek.

UTCAI JELENET HÁGÁBAN, A HOLLANDI TRÓNÖRÖKÖS HERCEGNŐ SZÜLETÉSEKOR.

«Ha minden jól megy, — mondám, — alig egy óra múlva Carcassonne előtt az első *octroi*-állomáshoz érünk, és ha a rendőrség keres bennünket, megtudjuk mi elég gyorsan, mert az *octroi*-nál bizony megállítják kocsinkat.»

«Akkor én nem óhajtom, hogy minden jól menjen, — szolt Miss Randolph. Ót, ki oly bátran állotta a parasztnak fenyegető beszédeit, kődobalását, sőt a kések villogását, lesújtotta a törvény szigorától való határozatlan félelem. — Talán ha az éj sötétében érkezünk, villámgyorsan elszaladhatunk, mielőtt az *octroi* emberei ránk ismernének. Intézzük úgy, hogy sötét éjjel érkezünk oda, — kiáltotta mohón. — Most közel négy óra. Szálljunk le, mivel eléggé meggyőződhetünk, hogy senki sem követ bennünket, és... és egész bátran teázunk itt az út szélén. Ilyenformán könnyen eltölthetjük az időt és nem érünk az *octroi*-hoz félhat előtt, ekkor pedig már sötét lesz. Most holdvilágosak az esték, de a hold csak hat óraor kel, vagy még később.»

«Ezt mi bizonyára megtehetjük, — mondám, — és talán sikerül átsiklanunk, a nélkül, hogy rajtakapnánk. Ha ekkép kedvez a szerencse, Carcassonne városán csak átszágulunk, nem töltjük ott az éjszakát; mert minél messzebbre jutunk és minél több városról mondhatjuk, hogy a hátunk mögött van, nem tartottak vissza bennünket, annál biztosabban remélhetjük, hogy végkép megmenekülünk.»

«De én nem szeretném, ha Carcassonne-t nem tekinthetném meg, — szolt úrnöm ellenvetéskép. — Annyi szépet mondott ön nekem erről a városról, hogy a legnagyobb várakozással nézek elébe.»

Igaz ugyan, hogy én többször magasztaltam neki Carcassonne-t, de magam is akkor óhajtottam látni e várost, mikor még nem láttam meg a legyet a pohár borban, más szóval, mielőtt Payne hozzánk csatlakozott. Mindamellett nekem is fájt volna, hogy úrnöm várakozásában csalódjék, még pedig éppen Payne hibá-

jaért. Különben is elég hiú vagyok, hogy szeressem, ha Miss Randolph hízelgő hangon mondja: «Brown, ön oly ügyesen tudja mindennek a módját.» Ezért most is törtem a fejemet erősen és igyekeztem megtalálni a módját.

«Ha már egyszer Carcassonneban leszünk, talán elrejtethetjük az autóbilt, — sügtam titokban, — akkor aztán a hold fényénél gyalog bejárhatjuk a *cité*-t és alapos megtekintés után visszalopkodhatunk a kocsihoz, hogy sietve elmeneküljünk.»

«Pompás eszme!» — kiáltott fel Miss Randolph, tapsba kitérve. Lám, megint eltaláltam a kedvét!

Megállítottuk az autóbilt, előkerült a teakészlet és ekkor ki lehetett volna oly nélkülözhetetlen, mint Brown, a kit az imént anynyira megvetettek? Brown futott a nem igen messze fekvő parasztházba és hozott vizet, a melylyel mi nem láttuk el magunkat, mivel nem volt szédünk az úton megállni; Brown vigyázott arra, hogy a methylszesz-gyorsforraló fel ne boruljon és ugyancsak Brown jutalmul egy *esze* pompás teát kapott, melybe Miss Randolph saját áldott rózsáshegyű újjacskaival két darab cukrot ejtett. Az igazat bevallva, rendes körülmények között a cukros tea úgy izlik nekem, mint az orvosság; de mikor az a földi angyal ült velem szemben és egy darab cukrot újjai közt tartva, megkérdezte tőlem, hány darabot kívánok, holott Jimmy Sherlock kénytelen volt kevéssel előbb sajátkezűleg cukrozni a teát, elfogadtam volna hat darabot is, feltéve természetesen, hogy marad még úrnöm számára is egy pár. És ha a nagyon édes tea orvosságivá volt, legalább szívemre is gyógyító hatást gyakorolt.

A teázás, melylyel tehát voltaképp egyéb és több volt összekötte, felidült, új erővel töltött el és bármire késznek éreztem magamat. Ránk borult az est homálya, de nem gyűjtöttem meg a lámpákat. Az országút üres volt,

messze nyugaton fátylafényhez hasonló sötét pír lángolt. Útnak eredtünk, vigyázva, szótlanul, éber szemekkel. Helylyel-közvetlen nagy távolságban sárgás lámpafényt láttunk felcsillanni. Mindinkább közeledtünk az *octroi* felé. Szerencsére hideg volt; a ház ajtajának és minden ablakának bizonyára zárva kellett lenni, ha csak a benne lakók az úton nem végeztek éppen valami szolgálati ügyet. Most nagy sietve megmagyaráztam Miss Randolphnak, milyen eljárást akarok követni és kiadtam a jelszót, hogy néma csend legyen. Már előzőleg, mikor a teakészletet elhelyeztük a kocsihoz, jól megolajoztam a kerekeket és láncokat; az autóbilt oly nesztelenül suhant, mint a denevér és csak a gép töffögése hallatszott. Vagy ötven méternyire a lámpáktól fokoztam a gyorsaságot és mikor nekilódultunk, mint a hajó, melynek minden vitorláját kifeszítették, kikapcsoltam a motort és a kocsi tehetetlenségénél fogva haladt tovább. Ekkor tán tizenöt méternyire voltunk egy épülettől, mely szerintem csak az *octroi* lehetett. A kocsi az előzőleg nyert nagy gyorsasággal iramodott tova, szorosan a kivilágított házikó mellett. Hang nem hallatszott, kerék nem csikordult, lánc nem csörgött.

Teljes hűsz méteren át haladt a kocsi az *octroi*n túl, mielőtt a sebesség csökkenett és a motort ismét be kellett kapcsolni.

«Oh, Brown!» — lehelte bájos úrnöm az elragadtatás tetőpontján. Csak ennyit mondott, egy hanggal se többet. De ha én ebben a pillanatban mint Jack Winston felkérem, hogy azonnal kezével boldogítson, bizonyára igennel választott volna a túláradó hála mámorító befolyása alatt.

Ennyiben tehát minden jól folyt, de még nem volt elhárítva minden veszély. Csendesen gördült a kocsi a városba; el voltunk készülve, hogy felelősségre vonnak bármely pillanatban, mert nem gyűjtöttük meg a lámpákat, ámbar erre voltaképp nem is kötelezhetek bennünket, a mennyiben, bár sötét volt ugyan, még nem telt el egy egész óra a nap lementé óta. De nem történt semmi különös, még a kutya sem ugatott. Átgördült a kocsi az Ande partjait összekötő magas hídon és a régi *cité*, melyet meg akartunk tekinteni, homályosan tűnt szemünkbe, mint nagy-feketeség a szürkületi égbolt háttéré előtt. Senki sem alkalmatlankodott nekünk; nem akadt tízes *gendarme*, ki «megállj!» kiáltással az árnyékból elénk topant volna. Eddig minden apró eszem jól sikerült, de még egy nagy tromfot kellett kijátszanom. Ebben a pillanatban, mikor a hídon túl voltunk és hátunk mögött maradt az új város, aránylag elhagyott városrészben tartózkodtunk.

«Nekem az az eszmém, — szoltam suttogva Miss Randolphnak, — hogy az autóbilt valamely sötét, félreeső utcába viszszük, a *gendarme* látókörétől jó messzire. Most éppen hat óra. Mindenki ebédhez ül. Ez csak előnyünkre válik. Ha csak lehet, keressék oly helyet, hol a kocsi hosszabb ideig észrevétlenül állhat, míg ön a *cité* megtekintését bevégezte. De ime, itt van, előttünk az alkalmas hely!» Ezzel a megjegyzéssel hamarosan megszakítottam fejtegetéseimet, mert mialatt igen lassan haladva előadtam tervemet, elérünk egy sötét fészkerhez, hol lekonyuló rúddal állt egy kocsi. Ide befordultam és az autóbilt megállítottam.

«Fedél alá jutottunk, mintha csak számunkra készítettek volna, — mondám, és igen örvendetesnek kezdtem találni a helyzetet. — Csak egy nehézséget látok (most következett a nagy tromf), hogy valakinek természetesen itt kell maradnia a kocsi mellett. Az én kötelességem ezt tenni, miss. De szerencsétlenségre már késő az idő arra, hogy találjunk valakit, a ki megmutassa a várfalakat, a tornyok belsejét, a börtönöket és más ily igazi nevezetességeit a csodálatraméltó, ódon és restaurált középkori városnak. Én már jártam itten. Ismerősöm a *gardien*, talán rávehetném, ha önközzel tartanék, hogy kivételes kedvezményképp ő kalauzáljon bennünket. Ha itt maradok, legjobb néhány sort írnom és ily úton arra kérem őt, hogy a *cierone* dolgát végezze.»

Jimmy nevetett. «Egy bankjegy — így szolt, — véleményem szerint sokkal nagyobb hatással lenne a *gardien* belátására, és gondom lesz rá, hogy azt a bankjegyet megkapja.»

«Azt tanácslom, hogy ne tegye, — jegyzém meg nyugodtan. — Az idevaló *gardien* nem olyanfajta ember. Halálos sértésnek venne minden vesztegetési kísérletet és bizonyára megtagadna minden további szolgálatot.»

«Meg vagyok győződve, hogy a levél igen keveset használna, — szolt Miss Randolph. — Nézetem szerint módját kell ejteni, hogy ön velünk jöjjön, Brown. Nem fogadhatnánk fel valakit, a ki azalatt a kocsira vigyázzon?»

«Ezt nem szeretném megkoczkáztatni, — szoltam. — És ne feledje, miss, hogy rejtőkődünk.»

«Nem óhajtom megtekinteni azt a régi helységet, — tiltakozott Mary néni. — Annyi mindenfélén mentem keresztül ma, mint a ki ezer évet élt. Eszemágában sincs hegyeket mászni és látóvalok után futkosni. Ebédelni akarok.»

«Azt hiszem, jobb volna továbbutaznunk, — tanácsolta Sherlock. — Nem nagy mulatság a sötétben holmi romok között botorkálni.»

«Nincsenek itt romok és nincsen sötét, — szolt Miss Randolph. — Nézzük csak az eget! Épen felkelőben a hold. Ön, Jimmy, ha nem óhajja megnézni a *cité*-t, akár a kocsihoz is ühet itt, mialatt mi a városban járunk.»

«Én vele maradok, — tudatta Mary néni, — és ha már nem akarnak lemondani erről a különös vállalkozásról, az ég szerelmére, legalább siessenek vissza, hogy azalatt meg ne fagyjunk.»

Attól kezdtem tartani, hogy ennyi akadály miatt tervem dugába dől, de Miss Randolph ragaszkodott elhatározott szándékához, bármily megalázó rajzolta kedves nénye a várható szenvedéseket.

«Oh igen, vissza akarunk sietni. Nem leszünk sokáig távol, — szolt vidáman (a «mi» alatt magát és alázas *mécanicien*-jét értette). — Lehetetlenség megfázni a jó prémes ruhában; még korán van; jó teát is ittunk; majd a séta után Brown villámgyorsan elvisz bennünket egy járavaló falusi vendéglőbe, a hol nyolcz óraker, annak rendje szerint, megebédelhesünk.»

Nagyon jól tudtam, hogy mindebből nem lesz semmi, de nem az én dolgom volt okoskodni; nekem engedelmesséknem kellett, sőt meg is halni — érette.

«Bizonyos vagyok benne, Montie, hogy ez a név: «Carcassonne», előttem semmi különös jelentőséggel nem bír. De a kik a várost látják, azokban — úgy hiszem, — kitörölhetlen emléket idéz fel a neve. Carcassonne olyan város, melynek a világon alig van párja. Sok-sok évvel ezelőtt, még a rómaiak idejében, sőt valószínűleg régebben is, vár emelkedett a

HIRNÖRÖK KIKIÁLTJÁK AZ ÖRVENDES ESEMÉNYT.

hegytetőn és dominálta a Spanyolországba vezető legfőbb utak egyikét. Később a vár a nyugati gótok hatalmába került és a középkorban szent Lajos alatt érte el legnagyobb fontosságát. Innen kezdve fokozatosan süllyedt, mind jelentéktelenebbé lett és az elmúlt század elején már arról beszéltek, hogy a romokat lebontják. Ez időtájt alig lakott már valaki a régi hegyi városban, új és virágzó, modern helység (egymást derékszőgben metsző utcákkal) keletkezett időközben a síkságon. A régi romok lebontását megakadályozta Carcassonne egyik szülőtte, Cros Mayrevielle, a kinek sikerült oly lelkesedést kelteni szülővárosa régi-ségei iránt, hogy a *cité* ezentúl mint *monument historique* megvédte és nagyobb összeget is kapott Viollet le Duc, hogy teljesen helyreállítsa. A sok pénzt kiadták, sok épületet emeltek és az eredmény az volt, hogy oly restaurált várost alkottak, melynél rendkívülbbról alig emlékszik a történelem.

(Folytatása következik.)

LOVAS HIRNÖRÖK HÁGA UTCAJÁN.

A HOLLANDI TRÓNÖRÖKÖS HERCEGNŐ SZÜLETÉSE.

A HÉTRŐL.

Akadémia és népszerűség. A Magyar Tudományos Akadémia díszülésén Wartha Vincze alelnök megnyitó szövegében összehozta az Akadémiát és a népszerűséget, a mennyiben panaszos szót ejtett arról, hogy — nem lehet őket összehozni. Az Akadémia és a közönség érdeklődése nem tudnak találkozni vagy legalább is nem olyan mértékben, a hogyan ez — kétségtelenül inkább a közönség, mint az Akadémia érdekében — kívánatos lenne. Mennyiben hibás ebben az Akadémia, mennyiben hibás a közönség és mennyiben hibás a sajtó, a melyet a mostani állapotért az Akadémia nagyrészt, tudós alelnöke felelőssé tett, nem akarjuk vizsgálni. Valószínű, hogy egyik se teljesen ártatlan benne, a másik vagy a többi rovására és egészen bizonyos, hogy a mennyiben hibás, öntudatlanul vagy jóhiszeműen hibás valamennyi. De igen érdekes maga a panaszos szó és nekünk úgy tetszik, hogy az *ész* tudós ez a szemrehányása, a mellett, hogy a forrásában nobilis, a tudomány igaz szeretetéből fakadó, a szó nemes értelmében vett modernségben is gazdagabb, mint egy egész tömeg lihegés és tajtékozás, a mely magát új ideák és új fölfogások forradalmának nevezi. Mert még nem lehetett időnk elfelejtetni azt a kort, a mikor a népszerűség egyebek között azért se vehette körül az Akadémiákat, mert maguk az Akadémiák érezték a méltóságuk veszedelmének, hogy — népszerűségi legyenek. A tudomány hivatalos egyéniségének hagyományos tulajdonságúal tisztelték és köteles jellemvonásúal őrizték a tömeggel szemben való zárkózottságot. Nagy energiával vonták meg a határvonalat a tudomány fejlesztése és a tudomány magyarázása, népszerűsítése között és túlságos gondnal vigyáztak, hogy valami határsértés ne történjék. Talán nem tévedünk, ha azt gondoljuk: ez az oka annak a jelenségnek, a mely Wartha Vinczét panaszra készítette olyan időben, a mikor igen sok jel mutatja, hogy a tudomány iránt való érdeklődés a közönségben nemcsak, hogy meg nem csappant, hanem lényegesen meg is növekedett. A Wartha Vincze szövege — és ez, a mit benne nemesen modernnek mondunk — ünnepies deklarálása annak, hogy a tudomány elzárkózásának szelleme nem él, vagy már nem él a mi Akadémiánkban. Az Akadémia akarja a népszerűséget, nem azért, hogy az akadémikusok népszerűségi legyenek, hanem azért, hogy a tudomány népszerű legyen. Úgy érezzük, hogy ez a szellem nemcsak modernbb az egykorinál, hanem az emberi ösztönesség szempontjából humanusabb, sőt tudományosabb is. Mert a tanítás

HABSBURGI URALKODÓK SZOBRAI A HELDENBERGI PARKBAN.

vágya természetes kiegészítője a tudás vágyának. A tudomány szerete nem egészen teljes a tudomány megszeretetésének vágya nélkül. Ez a mondas, hogy: a ki tanít, az szeret — így is igaz: a ki szeret, az tanít. A tudomány ez igaz szeretetének melegségét érezzük mi a Wartha Vincze panaszában és szemrehányásában.

Mit mondott...? Ha válságos időkben a korona viselője vagy várományosa fogadja az uralkodó felől tanácsosait, őket meghallgatja és velük tanácskozik, ezek az igen fontos beszélgetések nem történnek tanúk és riporterek jelenlétében, hanem négy fal között, még pedig olyan négy fal között, a melyet óriási apparátus véd minden kíváncsiság behatolása, vagy közeledése ellen. A politikusok mesterségének legemlékezőbb eleme, hogy kitűnően tudjanak hallgatni, hiszen Talleyrand szerint az államférfinak még a szava is arra való, hogy elrejtse vele a gondolatait: a fejedelmeknek se szokásuk, hogy a mint a miniszterek kihallgatása véget ért, a telefonhoz vagy a szerkesztőségbe siessenek elmondani, hogy mit hallottak és mit beszéltek. Ezt nagyon jól tudják azok az emberek is, a kiket a «laikus közönség» néven szoktak emlegetni, mert a közönség ilyen dolgokban már rég megszűnt «laikusnak» lenni. És sajtósággá azért még mindig akadnak lapok, a melyek sehogy se tudnak leszokni arról, hogy szem- és fültanu módjára töviről-hegyire referáljanak a statustitok legnagyobb pecsétje alatt lefolyt dolgokról, a melyeknek csak szereplői vannak, de tanúi sehogy és soha se lehetnek. Mennél szigorúbb titoktartás őrzi ezeket az eseményeknek lefolyását és tartalmát, annál több intimus részletének a «hiteles» elmondását kapjuk meg nyomtatásban nem is tíz fillérért, hanem csak négyért vagy kettőért. A királynak vagy a trónörökösnek igen érdekes, sőt szenzációs nyilatkozatait, a melyeket négy szem között tettek vezető államférfiaknak és a melyeket ezek bizonyára nem adtak tovább egyrészt azért, mert ezt az állásuk tiltja nekik, másrészt azért, mert — nem is hallották. Mire valóik tehát az ilyen közlések? Arra talán, hogy elhagyják őket? Nem. Ilyen igényekkel föllépniük túlságos naivság lenne. Ezek csak egy nagy, szíves készségnek a dokumentumai. Olyanok, mint a szegény Lázár végrendelete, a ki mikor a kórházban a halálát közeledni érezte, végrendeletet diktált és egy félmilliót testált humánus cselokra. Mikor azután megkérdezték tőle, hol a pénz? — szeliden azt felelte:

— Pénz az nincs; de meg akartam mutatni, hogy ha lenne, mit csinálnék vele. Mert jó szívem, az van. Ezeknek a kis lapoknak a politikai riporterei is így cselekesznek. A miniszterek begombolkoznak, de ők frásban bizonyítják be, hogy ha ők hallották volna, mit mondott a király vagy a trónörökös, ők

nem hagynák szomjan elepedni a közönség kíváncsiságát. Mert értesülésük ugyan nincs, de jó szívük, az van.

Hollandia. A trónörökös megszületését örövendő izgalommal szokták várni minden monarchikus országban és a megérkezését több-kevésbé a maga «örvendetes családi eseményének» érzi, vallja az egész nemzet. De azok a jelenetek, a melyeket a jó hollandus nép öröme ez alkalommal produkált, mint a hogy a tudósítások írásban és képen elmondják, egészen rendkívüliek. Rendkívüliek még akkor is, ha számításba vesszük, hogy koronájuk viselője, a ki most az anyaság koronáját is megkapta, viruló szép, rózsás fiatal asszony, tehát fejlődmi voltán fölül még sok más tulajdonságot is kapott Istentől, a mivel alattvalói lelkét, szeretetét meghódíthatta. A kis ország népének mámoros öröme az se lehasztotta le, hogy nem fű lett az elsőszülött, hanem «csak» leány, a mi más országokban kissé lehűtötte volna a lelkesedést. De Hollandia így is örül, még pedig annyira örül, hogy szemmel láthatólag már azt se tudja, mit csináljon széles jókedvében. Az egész kis ország tele van mámoros lármával: harangoznak, lövöldöznek, dalolnak, mindent fölzászlóznak, mindent fölvirágoznak. Ritka és megható ez a jelenség: mert ritka és

A HELDENBERGI MAUZOLEUM.

A KIRÁLY AJÁNDÉKA A HADSEREGNEK.

nagyszerű a magyarázata. Legyünk vele tisztában, hogy a boldogságot így megünnepelni, magát az örömmel így odaadni csak olyan nép tudja, a mely maga is boldog. A hol az ünneplő kedvnek nem kell nehéz rétegeket lehántania magáról, hogy fölemelkedhessék és táncra perdüljön. Csak elégedett, boldog és vidám emberek tudják magukat ennyire átengedni olyan örömmel, a mely nem az ő közvetlen, egyéni, saját örömeik. Ez a Hollandia boldog kis ország és a boldogság olyan ritka virág, hogy magunknak szerzünk vele gyönyörűséget, mikor a figyelmünkkel egy percze megállunk előtte.

Védekezés a tetszés ellen. A színházvezetés modern művészetének, ha nem is a legnagyobb, de mindenesetre a legsajátságosabb problémája: a tetszés ellen való védekezés, tehát egy eljárás, a mely látszólag a legmerevebb ellentétben van a színházi produkció eredendő céljával: a nem tetszés ellen való védekezéssel. A tetszés ellen való védekezés nem is arra irányul, hogy a közönségnek ne tessék az, a mit lát vagy hall. Ha ez lenne a cél, ezt nagyon könnyen el lehetne érni, csak rossz darabokat kell rosszul előadni. A föladat azonban nem a tetszés megfojtása, hanem a megnyilatkozásainak stílusossá formálása. Ez a törekvés régebben, egy érdekes és erősebb idegű korban teljesen ismeretlen volt és a mi életre hívta, az egyrészt a színeszetnek, mint művészetnek emelkedettebb, eszményibb kultusza, másrészt a közönség meggyöngült, hamarabb izguló idegeinek a védelme. E kettős feladat szerint a tetszés, vagyis a közönség beavatkozása ellen való védekezés iránya is kétféle. Az egyik megállapíthatólag német eredetű és abból az imádatból sarjadzott ki, a mely Wagner Rikárdot félisteni magasságba emelte és munkáit «megnyilatkozások» gyanánt fogadja, a melyeknek a hatása se lehet a tetszés profanus formái szerint való. Egész csomó rendezői intézkedés született meg a végből, hogy a tetszés megnyilatkozása az áhítat formáit öltse magára és az előadó, a színész, az énekes minél kisebb vámat szedhessen a hatásból, mely az alkotót illeti. Ez a kissé tüntetően önzetlen és nem minden szenvelges nélkül eszményi irányzat hódított azokban a német színházakban is, a melyek nem adnak ugyan Wagner-operákat, de szeretnek — előkelők lenni. Sőt vannak most már színházak Németországban kívül is, a melyekben nyilvánításától tartózkodják. — A tetszés ellen való védekezés másik iránya már nem ilyen előkelő erkölcsű és nem is a tetszés, hanem ennek a meghamisítása, a hivatalos tapsolók, a klakk ádáz és ki-

VAS GEREKEN EMLÉKFÁJA A TOLNA-TAMÁSI ERDŐBEN.

méletlen működése ellen irányul, az ellen a vad tenyer-munka ellen, a mely a közönségnél még jobban bánja és bosszantja a színészek közül — a többieket. Ezeknek a jótényerű legényeknek a megrendszabályozására most a mi Operaházunk igazgatója is adott ki egy rendeletet, eltiltván a galérián a kelletlenül tartósabb, zajosabb és észrevehetően nem a tiszta műélvezet forrásából fakadt elragadtatást és lelkesedést. A törekvés helyes, de ha nem lenne is meg a várt eredménye, még mindig kellemebb, mint ha — túlságosan is sikerülne. Mert mégis csak jobb, ha a színházban többet tapsolnak, mint ha kevesebbet tapsolnak a kelleténél.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szerelmesek. Herczeg Ferenc két új novellája jelent meg ezen a közös címen, a melynek úgy látszik, szatirikus értelme van, mert az egyik novella még úgy a hogy ráillik, a másira azonban csak visszajáról. Az első, valamivel rövidebb elbeszélés, a Férfiszív, a férfi-szerelmet akarja jellemezni, a melyet az akadályok szitanak tüzesre, a bizonytalanság tart fenn, a biztos nyugalom pedig lelohaszt. Ez az alap nem új s a mennyiben hangulatok után induló, impresszionista s erős érzkéi tüzben élő férfiakról van szó, igaz is s Herczeg Ferenc igen elmésen állítja elének. A másik novella, a Huszti-Huszti nagyon éles, Herczeg Ferencnél szokatlanul keserű szatira. Egy Amerikából visszatérő kalandor, a ki milliomosnak adja ki magát, beforakodik a mánások körébe, összeköttetésbe jut egy gazdag zsugori mánás családjával s ropant komikus harcz kezdődik közöttük, hogy melyik csapja be a másikat. A vége az, hogy mégis a kalandor van becsapva, mert az a híres családi gyöngy-nyakék, melyet az utolsó pillanatban, mikor már lelepleztetését biztosra vehette, rabolt, hamis. Megy tehát vissza Amerikába, ott jobb neki, mert — úgy mond — a ki ott kalandor, az kalandor és úgy is tesz, mint egy kalandor, a tisztességes úri emberek pedig csakugyan tisztességes úri emberek, míg minálunk ez a kettő összekeveredik, a kalandorok egész serege él az úri emberek sorában és sohase lehet tudni, ki az, a ki a legkifogástalanabb külsőségekkel, a legkényesebb környezetben

kerül az ember elé. Az elbeszélés egy vígjáték gyorsaságával perreg le — nem is hiszszük, hogy nem lesz valaha vígjáték belőle, — sok igazán finom részlet olcsó hatásra szolgáló fogásokkal elegyedik benne. Mind a két novellában valami egyenetlenséget vesszünk észre, mintha az író kissé fáradtan s nem mindig egyforma kedvvel írta volna őket, brilliánsan írt passzusok halványabb, ernyedtebb részekkel váltakoznak. Egyes dolgok azonban mindig rávallanak Herczeg Ferenczre, az igazira: a Férfiszív-ben például Klotild alakja úgy van megfogva és kifejlesztve, hogy az író legjobban megrajzolt alakjai közé kell sorolnunk.

Az ezüst pohár. Teljesen fölösleges dolog volna, ha most akarnók fölfedezni Szávay Gyulát. Jó hosszú idő óta a közönség előtt van már: első verskötete, ha jól emlékszünk, még a nyolcvanas évek közepén jelent meg s azóta újra meg újra adott alkalmat a kritikának, hogy vele foglalkozzék. Országra szóló hatása sohasem volt annak, a mit csinált, de egyszerű, kedves műsája előtt szívesen nyitak meg azoknak a házaknak ajtai, a melyekbe a költészetet egyáltalán be szokták engedni. Nagyképűség, ködös ég-ostromlás nincs az egyéniségében; legerősebb jellemvonása a derült, könnyelmű életfelfogás, a mely mosolyogva siklik el az élet nagy ellenmondásai és visszasságai mellett, a szenvedély sivar viharait nem ismeri, élvezni azonban tud mindent, a mi élvezhető: a futó pillanatot poézisét, az átsuhanó hangulatot, az élveteg elborulást, a társaság örömeit, szép nők szeméit, — még az olcsóbb fajta kedélyeskédést és az egészen olcsó élcelődést is. Elsősorban pedig magamagát élvezi, a maga életkedvét, mindig fiatalos temperamentumát. Az a benyomásunk róla, — verseiből ítélve, — hogy irigyléreméltóan szerencsés természetű ember, a ki úgy tud lebegni az élet vizeinek felületén, hogy kiélvezi minden szineségét és csillogását, de a mélyén rejli rejtelmek és örvények, hatalmas szépségek és fullasztó veszedelmek ismeretlenek maradnak előtte. Nagyon könnyen hangolódik és nagyon közvetlen a hangja, ez is fokozza azt az illuziókat, hogy a mit ír, az csakugyan egy darabja életének, nem merő költői motívum. Ezeket a jellemvonásait sorra megtaláljuk Az ezüst pohár és más újabb versek című új könyvében is. A könyvecske elején egy hosszabbacska verset találunk az ezüst pohárról, mely egyszer egy nagy családban szállt nemzedékről nemzedékre, minden fontosabb eseménynél szerepelt benne gyöngyöző nevé, míg

végre, mint a tönkrement család utolsó kincse a zálogházba, onnan egy falusi zsidóhoz, ettől pedig a költőhöz kerül. A régi nóta a régi urak pusztulásáról, de valamicske újságot önt bele a költő játszi hangja, a mely szeszélyes trófaalkozással burkolja ellágyulását. A többi vers: apró öletek, a hangulat könnyed lobbanásai, többé-kevésbé nevezetes hazafias és emberbaráti alkalmakra készült strófák. A közvetlenség néha a köznapiaság határait sűrölja, élceze nem mindig pattan, a hangulat sokszor nagyon is könnyed arra, hogy rimbe lehessen fogni. De a költő oly mosolygó könnyedséggel, annyi nagyképűség nélküli szeretetreméltósággal tárja mindig elének magát, hogy a rokonszenv, melyet maga iránt kelt, elfeledtetni hibáit is. — A verses könyvvel egyidejűleg egy Világosság című meséjateköt is adott ki Szávay Gyula, melyet Géczy Istvánnal együtt írt. Ebben is az ér leg többet, a mi benne líra; nem szinpad munká, de van egy pár lapja, a melyet költő írt.

Basta György tábornok levelezései. Magyarország és kivált Erdély történetének szomorú fejezetét eleveníti fel az Akadémia kiadásában megjelenő Magyar Történelmi emlékek legújabb kötete, melyben dr. Veress Endre adja ki leveleit és egyéb iratait annak a Basta tábornoknak, a ki a XVI. és XVII. század fordulóján oly kegyetlenséggel dúlta végig Erdélyt. A levelek az 1597-től 1607-ig terjedő időben irattak latin, olasz, német nyelven, de nevezetes dolog, hogy az idegen szövegbe minduntalan magyar szavakat, sőt egész magyar mondatokat kever az alban-olasz származású szoldos katona, annak jelöl, hogy meglehetősen tudott magyarul, mint különben a hazánkban akkor állomásozott külföldi tisztek javarésze. A levelek különben igen nagy és bő anyagot szolgáltatnak a kor történetéhez, még pedig nemcsak a haditörténethez, hanem az akkori művelődési viszonyok ismeretéhez is; sok tekintetben módosítják is az eddigi ismereteket. A nagy arányú levelezésnek, melynek anyagát dr. Veress Endre különféle hazai és külföldi levéltárakban gyűjtötte össze, most csak az első kötetet jelent meg; remélhetőleg a későbbi második kötetnek is ily bő és gazdag lesz a tartalma.

Emlékbeszéd Falk Miksa felett. A tavaly elhunyt kitünő publicisztáról az Akadémiában Gaal Jenő mondott emlékbeszédet, mely most nyomtatásban is megjelent. A magvas emlékbeszéd néhány nagy vonással tanulságosan állítja elének Falk Miksa

VIRÁGÁRUSNÓ A VÁROSLIGETBEN, MÁJUS ELSŐJÉN.

pályájának képét, megrajzolja kora eseményeivel és nevezetes embereivel való kapcsolatait.

Édesvízi halászat és halgazdaság. Répássy Miklós műszaki tanácsos a földművelési miniszter megbízásából terjedelmes könyvet írt a halászatról s a vele kapcsolatos ismeretekről. Ilyen könyvre nagy szükség volt, mert a halászat és haltenyésztés gazdasági kiaknázása most kezd nálunk föllendülni s valóban időszerűvé válik az olyan könyv, mely összefoglalja az ide vonatkozó ismereteket. Répássy Miklós munkája általános részében szól a halászatról a szó gazdasági értelmében, közérthető módon írja le halaink természetrajzát, fajtáit, elterjedésük feltételeit, táplálkozásukat. A gyakorlati részben elmondja a mesterséges halászat és haltenyésztés terén szükséges tudnivalókat, szól aztán a termé-

zetes halászatról, halászatunk közgazdaságáról s a külföld halászati viszonyairól.

Uj könyvek. Szerelmek. Két elbeszélés, írta Herczeg Erecenz, Budapest, Singer és Wolfner; ára 4 korona.

Az ezüst pohár és más újabb versek. írta Szávay Gyula. Debreczen sz. kir. város könyvnyomda vállalata; ára 2 korona.

Világosság. Mesejáték három felvonásban; írták Géczy István és Szávay Gyula. Debreczen.

Basta György hadvezér levelezései és iratai (1597—1607). Közrebocsítja dr. Veress Endre. I. kötet. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 14 korona.

Emlékezésed Falk Miksa felett. írta Gaal Jenő. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 40 fillér.

Édesvízi halászat és halgazdaság. Darányi Ignác földművelési miniszter megbízásából írta Répássy Miklós. Budapest, Pallas részvénytársaság; ára 1 korona.

EGYVELEG.

* A mágneses deklinációt — eddigelé úgy tudták — Columbus figyelte meg először 1492 szeptember 13-án. Ujabbán azonban a bécsi udvari muzeumban találtak egy zseborát (jobban mondva zseb-kompassz napórával) a mely 1463-ban készült s a mágnesűje alatt élesen bevésétt vonal van. Ezzel be van bizonyítva, hogy a mágneses deklináció már Columbus előtt is ismeretes volt Európában.

Első Leánykihásító Egylet mint szövetk. Gyermek- és életbiztosító intézet Budapest, VI. ker., Teréz-kört 40—42. Alapították 1863. — Folyó év április havában 1.631,800.— K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.401,800.— K értékű új biztosítási kötvény állított ki. — Biztosítási összegek fejében 96,843 K 44 f. fizetett ki. — 1909 január 1-től április 30-ig beszámoló 7.112,500.— K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 6.167,600.— K értékű új biztosítási kötvény állított ki. — Biztosított összegek fejében a folyó évben 399.132 K 68 f. és az intézet fennállása óta 14.262,088 K 27 f. fizetett ki. — Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelősebb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Gyermekek nyári hasmenésénél és hány-székelésnél kitűnő hatású tápszernek bizonyult «Kufek» tej nélkül, vízben főzve. A «Kufek»-ben levő tojáshéjérje-anyag kedvezőtlen a hasmenést okozó organizmusoknak, s ilyképpen megszünteti a bajt.

Szent László (püspök) fürdő (Nagyvárad mellett). 41° C. meleg természetes hévíze javával van csúszó bántalmaknál, izületi lóboknál, köszvénynél, idegbántalmaknál, bőr- és nőbajoknál stb. stb. Modern berendezésű, kényelmes, könnyen hozzáférhető, olesó magyar fürdő. Prospektust küld Kernáts János fürdőbőr. Lásd hirdetését.

Kitüntetések egész sorozata érte a Kálmán-féle Biborpaprikát, mert ez a legjobb. Árjegyzéket ingyen küld Kálmán József paprikagyáros, Szeged, Dugonics-tér 16.

HALÁLOZÁSOK.

CSIK-VOLECZ SÁNDOR nyugalm. posta- és távirat-főnök, Vácot, életének 67-ik évében. A megboldogult régi buzgó munkatársa volt lapunknak és melléklapunknak a «Világkrónika»-nak, s 1889 óta, mikor 1859-iki legionárius korából összeszedett följegyzései közlésekor első ízben jelent meg neve a «Vasárnapi Ujság» hasábjain, egészen április 27-én bekövetkezett haláláig nagy buzgalommal jegyezgette össze élményeit, melyek minthogy Volecz magyar legionista, majd a tuniszi bey tisztje, s később mint a francia idegen legió s az osztrák hadsereg katonája szolgált, ifjú korában eléggé változatosak voltak, s egyszerű, keresetlen előadási módjával úgy adta elő, hogy az érdeklődést mindig fel tudta kelteni. Ugyszólván utolsó órájáig dolgozgatott; halála hírvélel egyidejűleg hozta a posta a «Világkrónika» számára írt utolsó cikkének kéziratát. Temetése április 29-én volt Váczon, őszinte részvét mellett, s az ottani családi sírboltba helyezték örök nyugalomra.

Elhunytak a közlebbi napokban: Papi BALOGH KÁLMÁN 48-as honvédszázados 84 éves korában Lyukva-pusztán, Gömörmegyében. — LUMTZER KÁROLY ügyvéd, volt 48-as honvéd 84 éves korában Leibezben. — ZARUBSKY JÁNOS volt 48-as honvédfőhadnagy 97 éves korában Zomborban. — EDMAYER NÁNDOR taksanyi halászmester 58 éves korában. — Bókai MATTANOVICH ADOLF királyi tanácsos, pancsovai polgármester 81 éves korában Pancsován. — Keresztesi SZENDE BÉLA Krassószőronyi vármegye árvászeiki elnöke, volt országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, 56 éves korában Lugoson. — BEŐSZE GYULA nyug. cs. és kir. vezérőrnagy, a harmadik osztályú vaskorona-rend lovagja, a hadiírem és több kitüntetés tulajdonosa, 61 éves korában Budapest. — HAUSKA OTTÓ ezredes, az Albrecht kir. herceg nevével viselő 44. számú gyalogezred parancsnoka, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja 61 éves korában Budapest. — MAGI ELEK a hajduböszörményi járás volt szolgabírája 32 éves korában. — KESERŰ ELEK ügyvéd 61 éves korában Veszprémben. — WHITTINGHOFF GYULA magyar királyi pénzügyi titkár 49 éves korában Budapest. — SZÁVITS SEBŐ temesvári gyárvarosi rendőrkapitány 62 éves korában Temesváron. — GLUCK ABRAHÁM tolvai raubi 86 éves korában Tolvason. — Gyulafehérvári SZABÓ JENŐ m. kir. honvédelezredes Szegeden. — SZÁNTÓ ADOLF nyug. máv. ellenőr, 60 éves korában Budapest. — KOVÁCS ISTVÁN 83 éves korában Pápan. — SZENTPÉTERY ANTAL 65

éves korában Aradon. — JÁNOSY JÁNOS birtokos, Csik vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 72 éves korában Gyergyóújfalun. — BASAHIDI MÁLNAY-MIKERZEVINSZKY JENŐ cs. és kir. irodatiszt, tartalékos főhadnagy Budapest. — VIDÁKOVICS PÁL nemesmilitiási plébános. — KLEIN SAMU 63 éves korában Budapest. — SZUMRÁK JENŐ 47 éves korában Besztercebányán. — IKLÓDY GYÖZŐ hírlapíró 62 éves korában Budapest. — Fejérgyarmati Tóth MÁTYÁS községi főbíró Kunstszentmártonban. — Idősb. nyáregyházi NYÁRY PÉTER Uszód község nyug. jegyzője Uszód. — HOFHAUSER MIHÁLY polgári iskolai tanuló, néhai Hofhauser Lajos és néhai neje, Devecis De Vecchio Anna fia 14 éves korában Budapest. — STEIN MÓR 58 éves korában Budapest.

Bilkei LIPCSEY ADÁMNÉ, szül. Békésy Leona 37 éves korában Budapest. — ÖZV. SOMMER JÓZSEFNÉ szül. Mráz Julia, Sommer Gyula váci ág. ev. lelkész édesanyja, 70 éves korában Vác. — PRUSICH OSZKÁRNÉ, szül. Massanak Lenke 34 éves korában Budapest. — FERSCHEK AGOSTONNÉ, néhai Ferschich Agoston miniszteri titkár özvegye 68 éves korában Algyógyon. — JAKAB MARGIT, Treitz Péter és neje, szül. Obermayer Róza 18 éves leánya Budapest. — Ifj. TOLNAI IRÉNÉ születt Rodiczky Mariska 25 éves korában Fiumében. — ÖZV. APÁTHY ISZVÁNNÉ szül. Császár Antónia, néhai Apáthy István dr. budapesti egyetemi tanár özvegye 73 éves korában Budapest. — KÓFALY JÓZSEFNÉ szül. Csejtei Csejtei Borbála, néhai Kófalvy József 48-as szabadságharcos és nyug. m. kir. honvédszázados özvegye 66 éves korában Tét községben. — HUDÁK ANNUSKA, Hudák János és neje szül. Palkó Mária 20 éves leánya Kassán. — BABÓTHY SÁNDORNÉ szül. Steiner Sarolta 61 éves korában Nagyváradon. — ROSNERNÉ FLEISZIG MATHILD polgári iskolai tanárnő Budapest. — CSIKY LAJOSNÉ szül. Erdélyi Róza 45 éves korában Debreczenben.

Szerkesztői üzenetek.

Öszöd. K. I. Nálunk kevesebb a szerkesztői üzenet, mert a legtöbb kérdést, mely nem érdekli a nagyközönséget, levélben intézünk el. I. A kérdészet rovatot Szőlősi Zsigmond vezeti. Néha más is ir belé. 2. Lapunkat új év óta azért rendeztük be így, mert most nem kell az olvasónak keresgélnie, hogy hol következik a folytatás; a lapok számozása folytatlagos. A mellett pedig most felvágva küldhetjük a lapot, a felvágással nem kell az olvasónak vesződnie. 3. Az illető költő verseit azért nem közöljük, mert nem küld nekünk verseket. Hogy miért nem küld? azt magunk sem tudjuk.

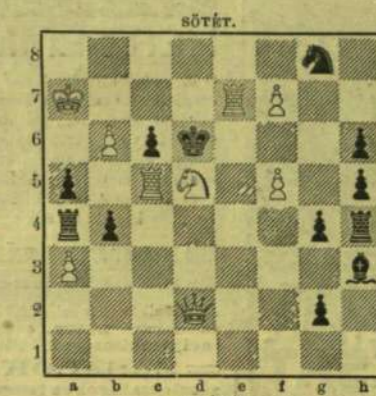
Éjjeli panasz. Saját versét jellemzi ezzel a sorával: «Régi kertben kóro terem.» Bizony, kóro az, nem virág.

Egyedül. Borongás. Se ritmus, se rim, se hangulat, — bizony nincs semmi versében, a miért közölnétek.

Az én szívem. Ösz. Hajnal a Népszínház előtt. Egy-egy hang kellemesen üt meg a fület, az egész azonban zárzavar: zavarosság, orlötetés, reminiscencia.

SAKKJÁTEK.

2640. sz. feladvány Spóner Ándortól, Nagyloinnic.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 15-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A ki szurkot forgat, megmocsoklja kezét.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Eljegyzési - Lakodalmi - Damast - Eolienne - Selyem

an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (Salvator source) for skin and lithion treatment. It describes the product's benefits for various skin conditions and provides contact information for the manufacturer in Zurich.

Advertisement for 'REKORD' (RECORD) brand watches. It features a pocket watch illustration and describes the watches as reliable and affordable, available at Csángó Henrik's watch shop in Bpest.

Advertisement for 'Steckenpferd-Liliomtejszappan' (Stick horse-lily milk soap). It describes the soap as being gentler than others and suitable for sensitive skin, available at Csángó Henrik's shop.

Advertisement for 'Serravallo' (Serravallo) brand medicine. It promotes a 'China-bor vassal' (China iron tonic) for various ailments, highlighting its effectiveness and availability at Csángó Henrik's shop.

Advertisement for 'Vásároljon Svájci selymet!' (Buy Swiss silk!). It promotes high-quality Swiss silk fabrics, listing various styles and colors, and provides the address for Schweitzer & Co. in Luzern.

Advertisement for 'Virágok és illatozó rózsák között' (Among flowers and fragrant roses). It describes a perfume or scented product, mentioning its popularity and availability at Grosse Neugasse 27.

Advertisement for 'Köhögés' (Cough) medicine. It features a portrait of Béthy-féle and promotes a cough syrup, stating it is effective and available at Csángó Henrik's shop.

Large advertisement for 'FÁI GÉZA' (Fai Géza) tailoring. It advertises high-quality suits and clothing, listing prices for different styles and providing the address at Szervita-tér 5. sz., I. em. in Budapest.

Advertisement for 'PAPEK JÓZSEF' (Papek József) clothing. It promotes high-quality, fashionable clothing, including blouses and dresses, available at Rákóczi-ut 15.

Advertisement for 'BLUZOK' (Blouses) and 'RUHÁK' (Dresses) by Faludi László. It promotes fashionable and affordable clothing, including blouses and dresses, available at Divatlap in Bpest.

Advertisement for 'BOKAFÜZŐ' (Calf support) by Székely és Társa. It promotes a product for supporting the calves, available at Muzeum-körút 9 in Budapest.

Large advertisement for 'Beretvás-pastillát' (Beretvás pastilles). It promotes a medicine for headaches and migraines, stating it is effective and available at Kispesten.

Large advertisement for 'Rohitsch-Sauerbrunn' (Rohitsch-Sauerbrunn) mineral water. It promotes the health benefits of the mineral water, available at Stájerország.

Advertisement for 'BUTOR' (Butor) cigars. It promotes high-quality cigars, available at Székely és Társa in Budapest.

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***

Budapest, IX. ker., Kinizsy-utca 14. szám. Czéglatalajdonos: Kovács Endre.

Kitüntetések: Páris, Bécs, Budapest, Szeged. Alapítva 1864. Telefon 63-36. Vidéki megbízások pontosan teljesítenek.

Gyűjtőtelepek: Andrássy-út 50. szám. Lipót-kert 16. szám. Isabella-utca 60. szám. Rákóczi-út 78. szám. Ulloi-út 30. szám. Váci-utca 51. szám.

SZLIÁCS

Zölyom - megye. Vasúti állomás. Felsőmagyarország. Legelsőrendű női fürdője. A kontinens egyedüli vasas hőforrása. Az idegy május 15-től szeptember végéig tart. A saját kezelés alatt álló Radvánszky-féle épületek hárszertartójában (vél legmodernebbül berendezett, 120 lakosztályt magába foglaló szálloda, melyek közül a BRISTOL 1902-ben teljesen újonnan lett felépítve, e hársban lakik dr. Grünwald kir. tan., orvos és dr. Horczeg Irma a Tausler-klinika v. orosa is; egy család villa, egy étterem) a folyó éjszaka a kővezeték közelmények nyithatók: 1. Előőny május 15-től június 15-ig. 2. 40% árkedvezmény ugy az elő-nynt az utóőny alatt. Lakás-megrendeléseket és mindenemü tudakozást azonnal elintéz a Radvánszky-házak gondnoka: Korcos Pál, Szliács.

Divatos kézimunkák

és hozzávaló kellekék, függöny kongré, 110 széles mtr. 1 kor., remék sodrtorszálú kongré futó v. millieax kezdve, anyaggal 4 K.

NÁDAS

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. — Harisnya és kezttyű különlegesség. — 3 pár elsőrendű flor a-jour harisnya 3 kor. Árjegyzék bérmentve

Halovány hölgyek és urak a Grolich-féle Rydyol

(ezelőtt) elnevezése Grolich-féle Rózsaharmit) használata által gyengéd rózsaszínűre színezi a bőrt. Egyedülállóan csak szivacs-kára kell önteni s az arcon szétöröszölni. Egyszeri használat után gyengéd rózsaszínűre keletkezik az arcon. Többszöri használat után az arca erősebb lesz s különösen este érvényesül kiváló módon. Mődjában áll tehát tetszés szerint világosabb vagy erősebb arczszínt viselni, anélkül, hogy legkevésbé is fájni kellene, hogy a Grolich-féle Rydyol a bőrt megtámadná, mert feltétlenül ártalmatlan.

A Grolich-féle Rydyol tartós s csak mosással távolítható el, használata pedig kiadós. Vádrólánál — tessék a czege ügyelni, mert máris vannak silány utánzatok. Egy zold perséti eredeti üveg ára K 1.90 (porto külön). Száklődési hely, a hová a megrendelések küldendők: JOHANN GROLICH vegyi-kosmetikai laboratoriuma a "fehér angyalhoz" Britán.

Főraktár Budapest: Török József, Király-utca, Egger Nádor-gyógytára Váci-körút 17, Molnár és Moser drogeria, Koronaherceg-utca 11., Detsinyi Károly drogeria, V., Fűrdő-utca 10., Lux Mihály drogeria, IV., Múzeum-körút 7. sz.

A kebel fejlődése.

A művészet, melylyel szép kebel lehet elérni. Páris asszonyai és minden ország elegáns hölgyei előtt, a kik a Píules-Orientalis-t (keleti pillákat) használják — jól ismert. Csak a belső kezelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődésére és erősítésére és ebben a tekintetben a Píules-Orientalis oly hírnévre tették szert, a mely kizárja, hogy ezeket más preparátumokkal, mint: puder, liszt stb. hasonló megkísérlettel szerrel összehasonlítsák lehetne. Kiváló alkalmazott szerek, mint: balzsam, pomádé, frottirozás és mindenemü készlekek hatástalanoknak bizonyultak; a szükséges ingert elő nem idézték mert a kebel fejlődése egyes-egyedül a tápejtek különös belső funkciójától függ. A Píules-Orientalis használata által, — ezeknek szajszeri növényanyagok következtében, a melyet tartalmaznak. — e en funkció csak annál erősebb lesz, erősebb vér kering a kebel környékén, s mely a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányok tehát módjában van kebel természetes fejlődését előmozdítani, az asszonyoknak pedig, hogy kebelük teltségét megszerezze, vagy visszaszerzessék. A Píules-Orientalis különös hatással vannak a kebel szép formájának előidézésére és teljesen elintézik a váll- vagy nyak csontelmozgásokat, melyek graciózus teltséggel hatarkartanak. 30 évi tapasztalásra támaszkodva kijelenthetjük, hogy ezen pillák teljesen ártalmatlanok és hogy szokat az egészseg legcélszerűbb veszélyeztetése nélkül lehet alkalmazni. Könyv, díszkötésű 6 kor. 75 fill. J. RATE, gyógyszerész, 3 Passage Vendôme, Paris. Utánkövető megkísérleendő, kérjünk határozottan francia helyzegevel "Union des fabricants" ellátott dobozt. Budapesti raktár: Török József gyógyszerész Király-utca. Prágai raktár: Fr. Witek & Co., Wassergasse 19.

Bikszádfürdő

.. (Szatmár-megye). ..

Megnyitás május 15-én.

Meleg ásványvíz-fürdők, szénsavas fürdők, hideg gyógyvizintézet, inhalatio, 160 kényelmes berendezett szoba, vízvezeték, acéltlen-világítás. Vasúti állomás, posta és távirda helyben. Prospektust és mindenemü felvilágosítást kívánatra készséggel küld a fürdőigazgatóság.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-creme

főúri körökben használt készítmény. Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédőjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságát és kitűnő hatásáért felelősséget vállal

FOIDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

természetes égvényes SAVANYÚVIZ.

IDEÁLIS HASHAJTÓ A CALIFIG

fiatalok és öregek részére!

Nem okozhat az anya

gyermekének nagyobb örömet, mintha egy kanálnyt ad neki a „Califig”-ből, a kaliforniai fügeszorpból. Nincs is szer, mely gyenge természetűeknek jobb hatással volna, ha hashajtószere van szükség. A „Califig” ifjunál, vénnél egyaránt kedvező hatással jár, mert tisztítja a gyomort és megővja az emésztés: szerveket időnkinti vagy krónikus zskétrekedéstől.

Kapható minden gyógyszerárban. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

HOMOK — ARANY

A legjobb és legolcsóbb építőanyag a homokból cementtel vagy mészzel készült falazótégla, tetőcserép, járdá és padlólap stb. dr. Gaspary rendszer szerint előállítva. Dr. Gaspary kézi vagy erőhajtásra berendezett gépein vagy formáin a legkülönbözőbb alakban. A 228. számú ismertetői broszúra ingyen. Levélzés és nyomatványok magyar nyelven. Leipziger Cementindustrie, Dr. Gaspary & Co. Markranstädter Leipzig mellett (Németország).

Betegtoló-kocsik

rokkantak és lábadozók számára. — Utczán és szobában leendő használatra. Jótállás mellett a legjobb kivitelben, eredeti gyári árban szállít

KELETI J. orvosbeszéli műhely és kőszergyáros Epest, IV., Koronaherceg-u. 17.

.. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ..

Ha őszül a haja, ne használjon mást, mint a „STELLA”-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótátér-utca sarkán.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere a Phosphatine Faliéres.

Granadai képek.

I.

Az EGYKORON hatalmas Izlám közel ötszáz esztendeje veszítette el Nyugat-Európában utolsó birtokait. De bár immár fél évezred, hogy a félhold végképen lehanyatlott Iberia félszigetének égboltjáról, a mai napig rátalálunk minden lépten-nyomon e régen elenyészett kultúra emlékeire.

Dél-Spanyolország a jelenkorig megőrizte nemesek a hajdani-mór építészeti remekeit, de sok visszamaradt az arabok művészi felfogásából is. Még több remiszencziát találunk a költészet és zene terén. De maga a társadalom, a hétköznapi élet is minden lépten-nyomon megannyi orientális vonást tár elénk. A fehér meszelt andaluziai városok, szűk, útvesztőszzerű sikátoraikkal és elracsolt ablakaikkal mintha Fez vagy Tunisz folytatásai lennének.

A mi pedig magát az életet illeti, az még közvetlenebbül örítte meg a mór intézmények és világnézet kifejezését. Az otthon zárva marad ma is, mint egykor, a külvilág előtt. A nők a házba zárkózva töltik napjaikat, míg a férfiak, csak úgy, mint Éjszak-Afrikában vagy Nyugat-Ázsiában, az utcán és a nyilvános tereken élnek.

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér. Főraktár: ZOLTÁN BELA gyógyszerár Budapest, V., Szabadságtér (N. Korona-u. sarok) Érdeklődőknek ismertetőfüzet, díjtalanul

SERAIL-ARCZKENŐCS,

Minden ártalmas alkatrészt nélkül!

az arcot tisztítja, lehárítja és barsonypuhává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolett szappanok a kenőcs használatához. Serail-creme nappali használatra, Serail-puder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 kor. Készíti ROZSNYAY MATYÁS gyógyszerár, Aradon, Szabadságtér. 12994

HALL-fürdő. Felső-Ausztria.

Elsőrangú jodbromfürdő. Európa legrégebbi és leggyógyhatásosabb jódforrása. — Idegy: május 1-től szeptember 30-ig. Felvilágosítást és prospektust küld m. a Fürdőigazgatóság.

Dr. Gerstel sanatóriuma télen is nyitva van.

VASÁRNAPI UJSÁG

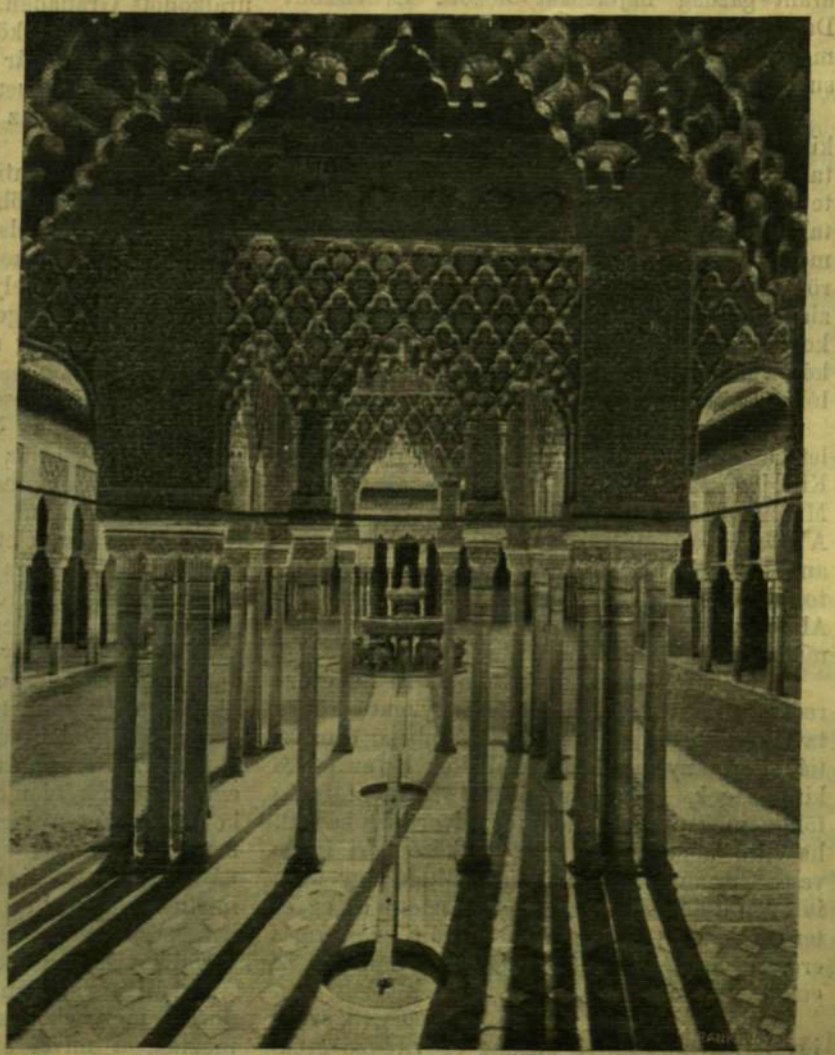
20. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 16.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A Világkronika-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is eszotlanó.

.. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ..

A GENERALIFFE KAPUJA.

AZ ORSZLÁNK UDVARA.

RÉSZLETEK AZ ALHAMBRAÓL.